

A külföldi érdekeltségű vállalkozások tevékenysége a régiókban

Tartalom

Bevezető	2
A működőtőke-beáramlás alakulása	2
A közvetlen külföldi működőtőke-befektetések állománya befektető országok szerint	3
A vállalkozások száma, allokációja	4
A vállalkozások számának alakulása	4
Tulajdonosi szerkezet	6
Gazdasági ág szerinti összetétel	8
A vállalkozások tőkéje	10
A vállalkozások tőkéjének alakulása	10
A saját és külföldi tőke tulajdonosi szerkezet szerinti összetétele.....	14
A tőke megoszlása gazdasági ágak szerint	16
Gazdasági teljesítmény	18
Az értékesítés árbevétele.....	18
Ipari termelés	20
Beruházási tevékenység	22
A vállalkozások szerepe a foglalkoztatásban	24
Foglalkoztatottság	24
Kereseti viszonyok	25
Táblázatok.....	26

Elérhetőségek

Bevezető

A vállalat alapítási és a privatizációs folyamat során a külföldi működő tőke beáramlása meghatározó szerepet töltött be a gazdasági szerkezetváltásban, de fontos gazdaságfejlesztési tényező maradt napjainkban is. Az elmúlt évtizedekben azok az országok tudtak felzárkózni a fejlett államok közé, váltak gazdaságilag sikeressé, amelyek jelentős tőkebefogadók voltak, majd – gyakran a náluk létesített multinacionális leányvállalatokon keresztül – maguk is tőke-exportórrá váltak. A versenyképességi helyzet változása, a bérszínvonal által kínált előnyök mérséklődése ugyanakkor erőteljesen hat a nemzetközi tőke áramlására, a tevékenységek más, nagyobb haszonnal kecsegtető térségekbe történő áthelyezésére.

A gazdasági átalakulás kezdete, azaz az 1980-as évek vége óta a Magyarországra érkezett közvetlen külföldi tőkebefektetések állománya 2009 végén elérte a 64,2 milliárd eurót; ebből 59,9 milliárd eurót tett ki a részvény, egyéb részesedés és újra befektetett jövedelem formájú működő tőke befektetések állománya. Az egy főre vetített 6 410 eurós működő tőke-állomány Csehország (8 403 euró) után, a második legmagasabb volt a közép-európai térségben, Szlovákiával holtversenyben.

A nemzetközi tőke megtelepedése Magyarországon az elmúlt két évtizedben egyenlőtlenül alakult. A reálgazdaságba irányuló tőkebefektetéseket kezdetben elsősorban az infrastrukturális körülmények, a szabad és képzett munkaerő léte, továbbá a piac és az anyavállalatok közelsége határozta meg. Ebből adódóan a főváros és környéke, a Dunántúl északi és nyugati része előnyt élvezett a termelőkapacitások kiépítésekor. A területi hátrányok kiegyenlítését szolgáló intézkedések eredményeképpen később az ország más területei is – elsősorban az autópálya-fejlesztések által érintett régiók – felértékelődtek a tulajdonosok beruházási döntéseinek meghozatala során.

Az alábbi kiadványban bemutatjuk, hogyan alakult a külföldi érdekeltségű vállalkozások száma a hazai régiókban tulajdonosi összetétel szerint, mekkora tőkeállománnyal rendelkeztek ezek a cégek, és melyek voltak a legfontosabb adminisztratív jellemzőik. Kiemelt figyelmet fordítottunk ezen kívül arra, hogy feltárjuk a nemzetközi tőkével működő vállalkozások gazdálkodásának legfontosabb jellemzőit, ipari termelését, beruházási tevékenységét és foglalkoztatásban betöltött szerepét. Úgy véljük, a regionális kitekintés átfogó képet nyújt az egyes térségek tőkevonzó képességéről és a nemzetközi tőke területi aktivitásáról.

A működőtőke-beáramlás alakulása¹

A magyar gazdaság rendszerváltást követő szerkezeti átalakulásában meghatározó szerepet játszottak a közvetlen külföldi tőkebefektetések. A külföldi működő tőke folyamatos beáramlása a termelékenység növekedése, a modernebb technológia megvalósítása, az exportkapacitások létrehozása és új munkahelyek teremtése mellett hozzájárult a külső pénzügyi egyensúly javításához is.

A közvetlen külföldi tőkebefektetések előtt az 1990-es években megnyíló Magyarországon a tőkebeáramlást tekintve kezdetben a privatizációs befektetések jutottak legnagyobb szerephez. Az első években a gazdaságba bekerülő külföldi tőke mintegy harmada a magánosításhoz volt kapcsolható. A kereskedelmi szektor külföldi tőkebefektetéseit a feldolgozóipari majd a távközlési ágazatokba történő beáramlás követte. 1994-ben a bankszektor privatizációja ismét lendületet adott a külföldi tőke-állomány növekedésének. A kezdetben leginkább piacszerzést, kapacitásbővítést, költségcsökkentést, versenytársak beolvasztását célzó, esetenként relokációhoz is kapcsolható felvásárlások 1995-ben a stratégiai energetikai vállalatok értékesítésével

¹ Forrás: Magyar Nemzeti Bank és Nemzeti Fejlesztési Minisztérium.

teljesedtek ki, mely évben a részvény és egyéb részesedés formájú tőke mintegy kétharmada a privatizációból származott.

Kezdetben a befektetéseknél jelentős szerepet játszott a nagy számban rendelkezésre álló, olcsó munkaerő, a viszonylag jól kiépült jogi, szabályozási és intézményrendszer. A beruházások által létrehozott vállalkozásoknál többnyire az alacsony hozzáadott értéket előállító összeszerelő bér munka volt a meghatározó. A tőke területi eloszlása már akkor is nagyon koncentrált volt: a főváros részesedése 57%-ot ért el.

Az 1990-es évek közepétől egyre inkább előtérbe került a képzett, de megfizethető munkaerő elérhetősége, a kedvezőbb adózási lehetőségek, a viszonylag fejlett infrastruktúra hálózat, valamint az ország jó földrajzi elhelyezkedése. Egyre inkább exportorientált, egyre nagyobb hozzáadott értéket termelő tevékenységek jöttek létre. Az időszakot az autóipari, elektronikai, valamint egyre növekvő mértékben pénzügyi, szolgáltatóipari befektetések jellemezték. A külföldi tőke 67%-át koncentráló Közép-Magyarország megőrizte vezető helyét. A sorban továbbra is Nyugat-Dunántúl majd Közép-Dunántúl következett, míg utolsó helyen az egyre inkább leszakadó Dél-Dunántúl foglalt helyet.

1997-től növekvő szerephez jutott a működőtőke-áramlásban az újrabefektetett jövedelem. 1997-2000 között a részvénytőke és egyéb részesedések értékéhez képest, annak mintegy kétharmadát érte el.

Az 1990-es évek végét követően Magyarországon erősen lefékeződött a további privatizáció, így a zöldmezős beruházások és az újrabefektetett jövedelmek váltak a külföldi tőkeinvestíciók elsődleges forrásaivá. A kezdeti évek előnyei jórészt elvesztek, a multinacionális cégek a hazainál olcsóbb munkaerőt keresve egyre több területen kelet felé orientálódtak. A befektetés-ösztönzés fókuszába így a magasabb hozzáadott értékű termelés és regionális szolgáltató cégek kerültek. 2001–2003 között a tőkebefektetések (részvény és egyéb részesedés) nagyobb része a feldolgozóiparba, ott is elsősorban a járműgyártásba, a villamos gép, műszergyártásba és a vegyi anyag, termék gyártásába áramlott. Tovább nőtt az újrabefektetett jövedelmek éves átlaga, amely meghaladta az 1,7 milliárd eurót.

A 2004. évi uniós csatlakozás újra lendületet adott a külföldi működőtőke bevonásban. 2004–2008 között a részvényben és egyéb részesedésként befektetett tőke éves átlaga megközelítette a 4,4 milliárd eurót ami az egy főre eső külföldi működő tőkeállomány tekintetében a régió első számú országává tette Magyarországot. Tovább nőttek az újrabefektetett jövedelmek, melyek az időszak folyamán a feldolgozóiparon belül kiugróan magasak voltak a járműgyártásban, a szolgáltató ágak közül pedig a pénzügyi közvetítésben és a gazdasági tevékenységet segítő szolgáltatásban.

A 2008-ban kialakult világválság hatásai a közvetlen működőtőke-befektetéseket illetően már 2009-re vetődtek. 2008-ban az országban még 4,5 milliárd eurót meghaladó külföldi tőkeberuházás valósult meg, amelyhez képest 2009 – előzetes adatok szerint – 1,8 milliárd eurós visszaesést mutatott.

A közvetlen külföldi működőtőke-befektetések állománya befektető országok szerint

Magyarország külföldi működő tőke állománya 2008 végén 57,3 milliárd eurót, átszámítva 15 160,7 milliárd forintot tett ki, ami 2,4%-kal magasabb az egy évvel korábbinál, a 2004-es uniós csatlakozásunkat követő négy év alatt pedig több mint másfélszeresére nőtt.

A közvetlen külföldi tőkebefektetések állományának döntő hányada, 84,3%-a az európai országokból származott, de számottevő tőkeberuházást hajtottak végre észak-amerikai befektetők, elsősorban az Amerikai Egyesült Államokból. A külföldi működő tőke kétharmada mindössze hat országból érkezett. Hagyományosan Németország a legnagyobb beruházó, az

innen beinvestált 3 604,3 milliárd forint a teljes állomány 23,8%-át tette ki. Meghatározó szerepe van még Hollandiának és Ausztriának, ahonnan 2 283,4 illetve 1 930,0 milliárd forintot fektettek be. A luxemburgi vállalkozások a tőkeállományból 6,9, a franciaországiak 5,7, az USA pedig 4,6%-kal részesedett. Az ázsiai kontinensről származó tőke részaránya, mely főképp japán és dél-koreai szereplőktől származott, alig haladta meg a 2%-ot.

Az uniós csatlakozás óta az élvonalba tartozó országok befektetéseinek súlya némileg mérséklődött, összességében a 2004. év végi 72,0-ról 68,8%-ra módosult. Németország és Hollandia külföldi működő tőkeállományból való részesedése csökkent, miközben Luxemburgé, Franciaországé és Ausztriáé nőtt.

Az évente beáramló tőke nagyságát tekintve azonban Németország ennek ellenére őrzi első helyét. Onnan a négy év során Magyarországra kerülő működő tőke értéke, átszámítva meghaladta az 1 356 milliárd forintot, mellé Ausztria zárkózott fel. A többi négy ország (Franciaország, Hollandia, Luxemburg és USA) együttvéve valamivel több, mint ezer milliárd forinttal növelte a vállalkozások külföldi tőkéjét.

Európa országai a négy év során összesen 4 041 milliárd forint működő tőkét investáltak a magyar gazdaságba, az összes külföldi tőkebevonás 96%-át. A részvény és egyéb részesedés formájában megnyilvánuló befektetés és tőkekivonás egyenlege az osztrák vállalkozások esetében volt a legmagasabb, mintegy 771 milliárd forint, azokat a német vállalat tulajdonosok követték 449 milliárd forinttal, ezzel szemben a Magyarországon újrabefektetett jövedelmek összegét tekintve fordított sorrendben 908 milliárd, illetve 337 milliárd forint beruházás valósult meg részükről.

A vállalkozások száma, allokációja

A vállalkozások számának alakulása

A külföldi érdekeltségű vállalkozások száma 2004–2008 között országosan 9,5%-kal emelkedett és 2008-ban már 28 994-et számlált. Az időszak közepéig még 700-at megközelítő szervezetszám csökkenést regisztráltak, de az azt követő két esztendőben évről-évre erőteljesebb növekedés indult meg.

2008 végén Közép-Magyarországon több mint 20 300 külföldi érdekeltségű cég működött, a Nyugat- és Közép-Dunántúlon ehhez képest már csak 2 641, illetve 1 722, a legkevesebb pedig Észak-Magyarországon, mindössze 760. A Dél-Dunántúlon számuk megközelítette az 1 300-at, de Észak-Alföldön az észak-magyarországihoz hasonlóan az ezertől is jóval elmaradt.

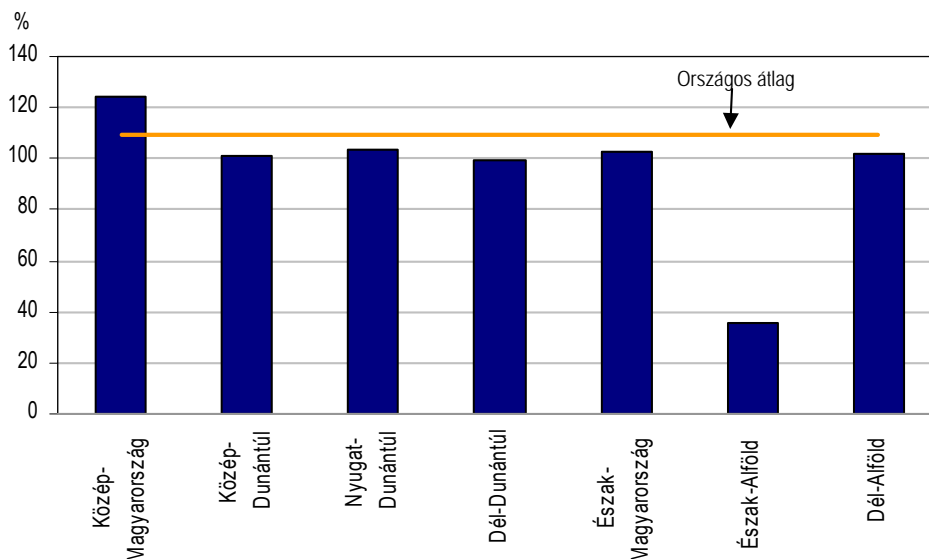
Ez is jelzi, hogy a külföldi érdekeltségű szervezetek területi megoszlása erős közép-magyarországi koncentrációt mutat, melyen csak a lakosságárányos számbavétel finomít. 2004–2008 között folyamatosan nőtt a régió súlya. Ebből adódóan 2008-ban a külföldi érdekeltségű szervezetek korábbinál 8,3 százalékponttal nagyobb hányada, több mint héttizede rendelkezett fővárosi vagy Pest megyei székhellyel. Ezen belül előbbi 60,9, utóbbi pedig 9,2%-ot képviselt. A növekedés mind Budapestet, mind pedig Pest megyét illetően a kizárólag külföldi tulajdonú vállalkozások jelentős mértékű, összességében 38,0%-os növekedésének volt betudható, miközben a többségében külföldi tulajdonúak száma szerényebb, a többségében hazai tulajdonnal rendelkezőké pedig nagyobb mértékű fogyást mutatott.

A külföldi érdekeltségű vállalkozások számának bővülése 2004-hez viszonyítva csak Közép-Magyarországon (24,2%) haladta meg az országos (9,5%) átlagot. A sorban második és harmadik helyen álló Nyugat-Dunántúlon és Észak-Magyarországon 3,7 illetve 2,6%-os növekedés történt. Az ország régiói közül egyedül Dél-Dunántúlon és Észak-Alföldön működött kevesebb cég, mint 2004-ben. Utóbbi térségben szembetűnő változás ment végbe, ahol a szervezetek száma a négy év alatt közel 1 600-zal visszaesett. A nagyarányú csökkenés számos, elsősorban a nem bolti kereskedelemmel foglalkozó, Szabolcs-Szatmár-Bereg

megyében bejegyzett – kizárólag külföldi tulajdonú – vállalkozás regisztrációból történő kikerülésére vezethető vissza. A hazai, illetve a külföldi tőketöbbséggel rendelkező cégek száma csakúgy, mint a központi térségben, kisebb-nagyobb mértékben valamennyi régióban mérséklődött. Különbség csupán abban mutatkozott, hogy a Közép-Dunántúlon és a Nyugat-Dunántúlon a többségében hazai kézben lévőké csökkent kisebb, utóbbiaké pedig nagyobb ütemben. A külföldi érdekeltségű vállalkozások számában bekövetkezett változások alapján elmondható, hogy Közép-Magyarország az egyetlen területe az országnak, amely valamennyi tulajdonosi összetételű szervezetet-csoport vonatkozásában növelte súlyát. A többségében hazai tulajdonú vállalkozások hányadát tekintve rajta kívül Közép- és Nyugat-Dunántúl, valamint Dél-Alföld szerepe erősödött. A többségében külföldi tulajdonú cégek részesedése térségi összehasonlításban még Dél-Alföldön, míg a 100%-ban külföldi tulajdonosok által irányítottaké a központi térségen kívül Észak-Magyarországon emelkedett. Ugyanakkor utóbbiak súlya Észak-Alföldön mérséklődött számottevően, míg a hazai többségű irányítással rendelkezőket tekintve a csökkenés a Dél-Dunántúlon volt a legerőteljesebb.

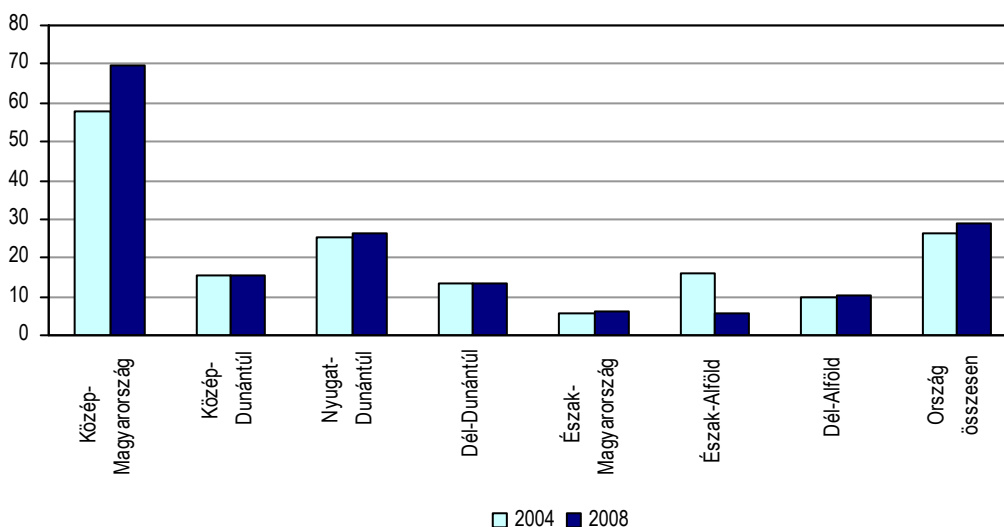
1. ábra

**A külföldi érdekeltségű vállalkozások számának alakulása, 2008
(2004 = 100,0)**

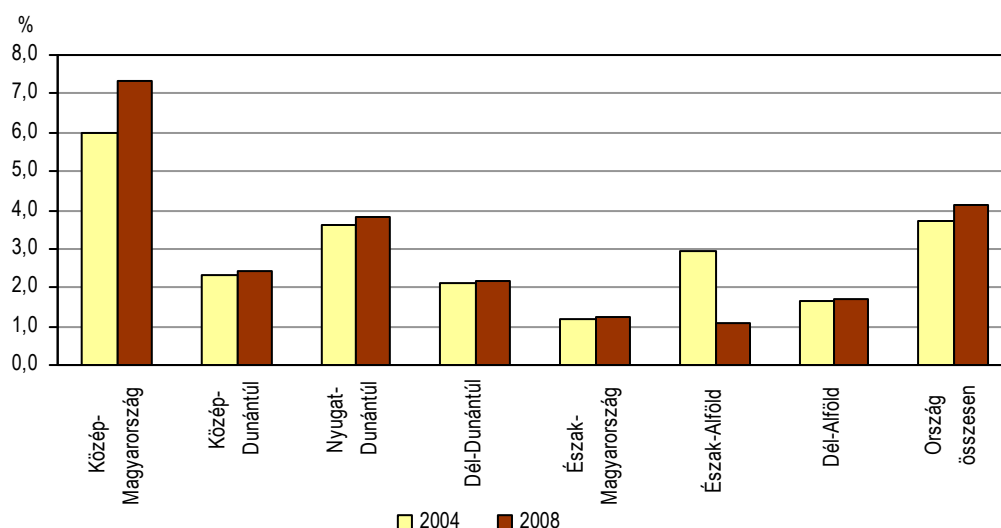
2008-ban országos átlagban tízezer lakosra 28,9 külföldi érdekeltségű cég jutott. Ez 2,7-tel magasabb, mint 2004-ben. A növekedés a szervezetek számának alakulásához hasonlóan a közép-magyarországi régióban (11,9) volt a legszembetűnőbb. A vállalkozássűrűség egy szervezettel nőtt a Nyugat-Dunántúlon, a többi térségben – Észak-Alföld kivételével – a változás mértéke ettől is elmaradt. A Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében lejátszódó, már említett folyamat következtében az észak-alföldi mutató értéke közel harmadára zsugorodott. A vállalkozássűrűség a vállalkozásszám alakulásához képest valamivel árnyaltabb képet nyújt a területi összehasonlításban. Az első három régió sorrendje – Közép-Magyarország, Nyugat-Dunántúl, Közép-Dunántúl – nem változott, de az észak-alföldi térség helyett Észak-Magyarország került az utolsó helyre. Közép-Magyarországgal történő összehasonlításban kisebb különbségek figyelhetők meg. Amíg ugyanis az abszolút értékeket vizsgálva a közép-magyarországi több mint hét és félszerese a sorban második nyugat-dunántúlinak, addig a vállalkozássűrűség mérőszáma csak 2,6-szeres eltérést mutat.

Tízezer lakosra jutó külföldi érdekeltségű vállalkozások száma

2008-ban az ország több mint 701 ezer működő vállalkozásának 4,1%-a tartozott a külföldi érdekeltségűek közé. Miközben 2004-hez viszonyítva a működő vállalkozások száma nemcsak országosan, hanem – Közép-Magyarország kivételével – minden régióban csökkent, addig a legalább 10% külföldi tulajdonrészrel rendelkezők aránya négy év alatt 0,4 százalékponttal emelkedett. Az átlagosnál nagyobb mértékű növekedés csak Közép-Magyarországon (1,3 százalékpont) adódott. A Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében történt fent említett folyamat magyarázza, hogy Észak-Alföld az ország egyetlen olyan térsége, ahol csökkent a külföldi érdekeltségű szervezetek hányada az adott régióban működő összes vállalkozáshoz viszonyítva.

A külföldi érdekeltségű vállalkozások aránya a működő vállalkozások körében

Tulajdonosi szerkezet

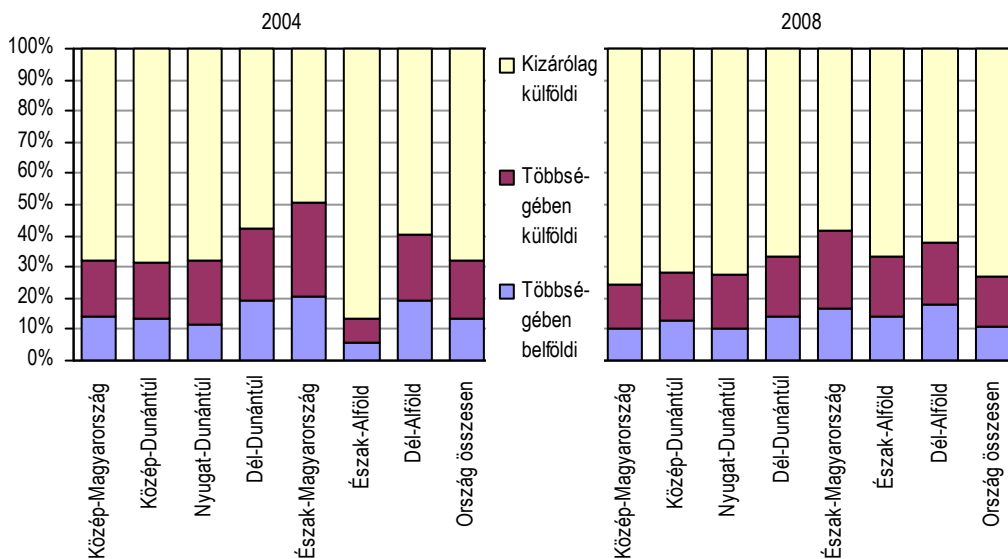
2008-ban a külföldi érdekeltségű vállalkozások körében a kizárólag külföldi tulajdonúak aránya a régiókban 58,3 és 75,4% között alakult, országosan pedig 73,2%-ot mutatott. A térségeket jellemző adatok közül a közép-magyarországi volt a legmagasabb, az észak-

magyarországi a legalacsonyabb. Négy évvel korábban az értékek még 49,7 és 86,8% között szóródtak és az ismert okok miatt Észak-Alföld rendelkezett a legmagasabb arányt jelentő mutatóval, melyet a sorban Közép- és Nyugat-Dunántúl követett. 2006-tól a központi régió került az élre, és helyét azóta is őrzi. Ezzel szemben Észak-Magyarország pozíciója nem változott, a kizárólagosan külföldi tőkével rendelkező vállalkozások részesedése mindvégig itt volt a legalacsonyabb, ugyanakkor 2008-ban még minden negyedik vállalkozás nagyobb részét külföldi többségi tulajdonban volt, szemben az országos átlaggal, ami 15,6%-ot tett ki.

A legkisebb arányt minden régióban a többségében hazai tőkével működő szervezetek képviselték, a mutató értéke a fejlettebb, a nyugati tőkére nagyobb vonzóhatást gyakorló közép-magyarországi, nyugat- és közép-dunántúli térségben a legalacsonyabb, és Dél-Alföldön, valamint Észak-Magyarországon a legmagasabb. 2004–2008 között a 100%-ban külföldi tulajdonú cégek részarányának növekedése mellett – Észak-Alföld kivételével – minden régióban egyaránt csökkent a nagyobb részét hazai, illetve többségében külföldi tulajdonú vállalkozások hányada. Országosan a külföldi érdekeltségű szervezetek 11,2%-a rendelkezett 50%-nál nagyobb hazai tőkerésszel, régiós szinten Nyugat-Dunántúlon és Közép-Magyarországon csak minden tizedik. Dél-Dunántúlon és Észak-Alföldön viszont közel minden hetediket a hazai tőke túlsúlya jellemezte, de még ennél is gyakoribbak voltak az észak-magyarországi és a dél-alföldi térségben.

4. ábra

Külföldi érdekeltségű vállalkozások számának megoszlása tulajdonosi összetétel szerint

Közép-Magyarország meghatározó szerepe valamennyi tulajdonosi összetételű csoportot illetően érvényesül, csakúgy mint az összes szervezet tekintetében. Súlya a kizárólag külföldi érdekeltségű szervezetek esetében dinamikusan nőtt és 2008-ra meghaladta a 72%-ot. A többségében hazai, illetve külföldi tulajdonú vállalkozások 64–65%-át ugyancsak Közép-Magyarországon jegyezték be, de részarányuk a négy év során egyaránt csökkent. A központi régió után a külföldi érdekeltségű vállalkozások száma mindhárom körben Nyugat-Dunántúlon a legnagyobb, de az azt követő sorrend az eltérő tulajdonosi jelleg szerint már különbséget mutat. A kizárólag külföldi tőkével működők száma 2008-ban Közép-Dunántúlon, míg a többségében hazai, illetve külföldi érdekeltségűeké egyaránt Dél-Alföldön a harmadik legmagasabb. Előbbi esetben a sort Észak-Magyarország zárta 2,1%-os, utóbbiakban pedig Észak-Alföld 3,7–3,7%-os részaránnyal.

Gazdasági ág szerinti összetétel

Az uniós csatlakozás évében már közel 26 500 külföldi érdekeltségű vállalkozás működött az országban. Négytizedük a kereskedelem, javításban, 28%-uk az ingatlanügyletek, gazdasági szolgáltatásban, 13%-uk pedig a feldolgozóiparban tevékenykedett. A jelentős külföldi tőkebevonást magáénak mondható szállítás, raktározás, posta, távközlést, valamint pénzügyi közvetítést mindössze 778, illetve 216 szervezet képviselte. Viszonylag kevés külföldi tőkével több mint 800 működött a mezőgazdaságban, közel ezer az építőiparban, a tőkeigényes energiaszektorban ezzel szemben mindössze 77.

A külföldi érdekeltségű vállalkozások számát illetően a feldolgozóipar ágazatai közül országosan a fémalapanyag, fémfeldolgozási termék gyártása, a villamos gép, műszer gyártása és az élelmiszeripar vonzotta leginkább a befektetőket. Ezek az ágazatok egyenként 400-nál több vállalkozással rendelkeztek. Ezzel szemben a jelentős nagyságú tőkét magában foglaló ágazatai közül a járműgyártást, a vegyi anyag, termék gyártását mintegy 120, míg a kocszgyártás, kőolaj-feldolgozást mindössze 4 vállalkozás képviselte. Az összevont ágazatokat tekintve az iparban több mint 3 600, a szolgáltatásokban pedig 21 ezer külföldi érdekeltségű szervezet működött az országban.

A következő négy évben a gazdasági ágak közül egyszerre jelentős számú és arányú veszteséget könyvelhetett el a kereskedelem, javítás, az építőipar, a mezőgazdaság és a feldolgozóiparon belül a textiláru gyártása ágazat. Alacsonyabb szervezetszámából adódóan az oktatásban, valamint a feldolgozóipar felfeldolgozás és egyéb feldolgozóipari ágazatában volt számottevő mértékű csökkenés. Ezzel szemben 2008-ban közel hattizedével több, mintegy 11 és félezer külföldi érdekeltségű cég foglalkozott ingatlanügyletekkel, gazdasági szolgáltatással, de szerkezetátalakuláshoz kapcsolódóan megduplázódott az energiaszektorban működők száma is. A korábbinál közel másfélszer több pénzügyi közvetítést végző és negyedével több szállítás, raktározás, posta, távközlésbe sorolt, nemzetközi tőkével rendelkező vállalkozás tevékenykedett az országban. Az ingatlanügyletekkel, gazdasági szolgáltatással foglalkozók számának dinamikus növekedése részarányuk 28-ról 40%-ra történő emelkedését eredményezte. A kereskedelemben tevékenykedők hányada a szervezetszám csökkenés következtében háromtizedre módosult, míg a feldolgozóiparban működőké összességében 1,6 százalékponttal lett alacsonyabb a négy évvel korábbinál. Az országos átlagnál (9,5%) nagyobb mértékben bővült az egészségügy, szociális ellátásban bejegyzett (13,8%) vállalkozások száma is. Kisebb mértékben ugyan, de nőtt a számuk a szálláshely-szolgáltatásban, az építőanyag iparban és a fémalapanyag, fémfeldolgozási termékgyártásban.

Országos és régiós összehasonlításban több sajátosságos eltérést lehet megfigyelni. A külföldi érdekeltségű vállalkozások számát tekintve Közép-Magyarországon az országosnál kisebb szerepet játszott a feldolgozóipar, viszont a régiók közül itt a legnagyobb az ingatlanügyletek, gazdasági szolgáltatás súlya, ugyanis 2008 végén a térségben majd minden második külföldi érdekeltségű cég ebben az ágazatban tevékenykedett. A második legtöbb ilyen szervezetet regisztráló Nyugat-Dunántúlon hányaduk már jóval kisebb, 28,4%-ot tett ki. A sorban harmadik Közép-Dunántúlon minden negyedik vállalkozás foglalkozott ingatlanügyletekkel, gazdasági szolgáltatással és ugyanannyian végeztek feldolgozóipari tevékenységet is.

A kereskedelem, javítást folytató vállalkozások részesedése ugyanakkor Észak- és Dél-Alföldön meghaladta a 35%-ot, különösen a kizárólag külföldi tulajdonban lévők között, de a közép-magyarországi cégek 32,7%-a is ilyen tevékenységre szakosodott. Az alföldi régiókban emellett többen működtek a feldolgozóiparban, mint az ingatlanpiacon és gazdasági szolgáltatásban, a központi régióban viszont csak 6,5%-uk. A kereskedelemben Észak-Magyarországon is többen gazdálkodtak mint az utóbbi területen, ugyanakkor itt tízből több mint három külföldi érdekeltségű szervezet valamilyen feldolgozóipari ágazatot választott.

Az ingatlanügyletekkel, gazdasági szolgáltatással foglalkozók súlya a Dél-Alföldön (20,7%), a kereskedelemben működő külföldi vállalkozásoké Közép-Dunántúlon (20,6%) a leg-

alacsonyabb. Ugyanakkor – főképp Komárom-Esztergom, valamint Veszprém megyének betudhatóan – utóbbi térségben minden hatodik a szálláshely-szolgáltatás, vendéglátást választotta. Míg országosan a külföldi érdekeltségű szervezetek csupán 4,6%-a, 1 291 vállalkozás végzett ilyen tevékenységet, a szintén jelentős idegenforgalmi vonzerővel bíró Dél- és Nyugat-Dunántúlon 7,3, illetve 6,2%-uk. A két dunántúli térségben emellett a mezőgazdaság is jelentős számú vállalkozásnak kínált kedvező befektetési lehetőséget.

Az ország alföldi és északi területei közül az idegenforgalom a Dél-Alföldön vonzotta a legtöbb befektetőt. A 66 szálláshely-szolgáltatás, vendéglátással foglalkozó vállalkozás a térség összes külföldi érdekeltségű cégének 4,8%-át tette ki.

1. tábla

A külföldi érdekeltségű vállalkozások száma régióként gazdasági ágak szerint, 2008

Gazdasági ág	Közép-Magyarország	Közép-Dunántúl	Nyugat-Dunántúl	Dél-Dunántúl	Észak-Magyarország	Észak-Alföld	Dél-Alföld	Ország összesen
Mezőgazdaság	94	75	289	127	37	29	80	731
Bányászat	41	6	26	7	5	3	2	90
Feldolgozóipar	1 339	420	508	315	240	207	306	3 335
Villamosenergia-, gáz-, gőz-, vízellátás	90	8	29	8	4	9	10	158
Építőipar	599	41	108	47	20	24	45	884
Kereskedelem, javítás	6 642	355	565	322	204	313	483	8 884
Szálláshely-szolgáltatás, vendéglátás	627	278	165	95	38	22	66	1 291
Szállítás, raktározás, posta, távközlés	664	60	115	33	22	39	50	983
Pénzügyi közvetítés	268	6	13	4	2	2	19	314
Ingtatlanügyletek, gazdasági szolgáltatás	9 329	419	750	306	165	201	284	11 454
Oktatás	100	7	8	2	1	3	5	126
Egészségügyi, szociális ellátás	107	15	11	7	10	4	3	157
Egyéb közösségi, személyi szolgáltatás	428	32	54	25	12	18	18	587
Összesen	20 328	1 722	2 641	1 298	760	874	1 371	28 994

Az energiaszektorban, valamint a pénzügyi közvetítésben működő külföldi érdekeltségű vállalkozásokat elsősorban az egy vállalkozásra jutó, igen magas saját, illetve külföldi tőke jellemzi. 2008-ban valamennyi külföldi tőkével rendelkező cég közül országosan is csak mindössze 0,5 illetve 1,1%-uk, (158 és 314 vállalkozás) tartozott e két gazdasági ágba.

Az építőipari profillal bejegyzett cégek a mintegy harminc ezer külföldi érdekeltségű szervezet 3,0%-át tették ki. A központi régió után számuk (108) és gazdasági ágak közötti arányuk (4,1%) egyaránt a Nyugat-Dunántúlon volt a legmagasabb.

A külföldi érdekeltségű vállalkozások 70%-a közép-magyarországi bejegyzésű volt, a koncentráció mértéke azonban gazdasági ágakra bontva jelentős szóródást mutatott. A pénzügyi közvetítés, az ingatlanügyletek, gazdasági szolgáltatás, valamint az oktatás területén a térség részesedése meghaladta vagy erősen megközelítette a nyolctizedet, ugyanakkor a mezőgazdaságban csak minden nyolcadik, a feldolgozóiparban pedig tízből négy tartozott ebbe a régióba. Más térségekben működött a szálláshely-szolgáltatást, vendéglátást nyújtók több mint fele és az energiaszektor vállalkozásainak 43%-a is.

Az ágazatok közül csakúgy mint korábban, 2008-ban is a pénzügyi szektor területi koncentrációja a legnagyobb. Az ország 314 külföldi érdekeltségű pénzügyi szervezetének

85,4%-a (268 vállalkozás) budapesti vagy Pest megyei székhelyű, a többi régióban együttesen nagyságrenddel kevesebb számú, mindössze 46 működött.

A szállítás, raktározás, posta távközlés cégeinek kétharmada Közép-Magyarországon létesített székhelyet, emellett sokkal többen rendelkeztek dunántúli (21,2%), elsősorban nyugat-dunántúli (11,7%) bejegyzéssel, mint a Dunától keletre esővel (11,3). A 884 külföldi érdekelt-ségű építőipari vállalkozás több mint kétharmada ugyancsak közép-magyarországi székhelyű.

A vállalkozások tőkéje

A vállalkozások tőkéjének alakulása²

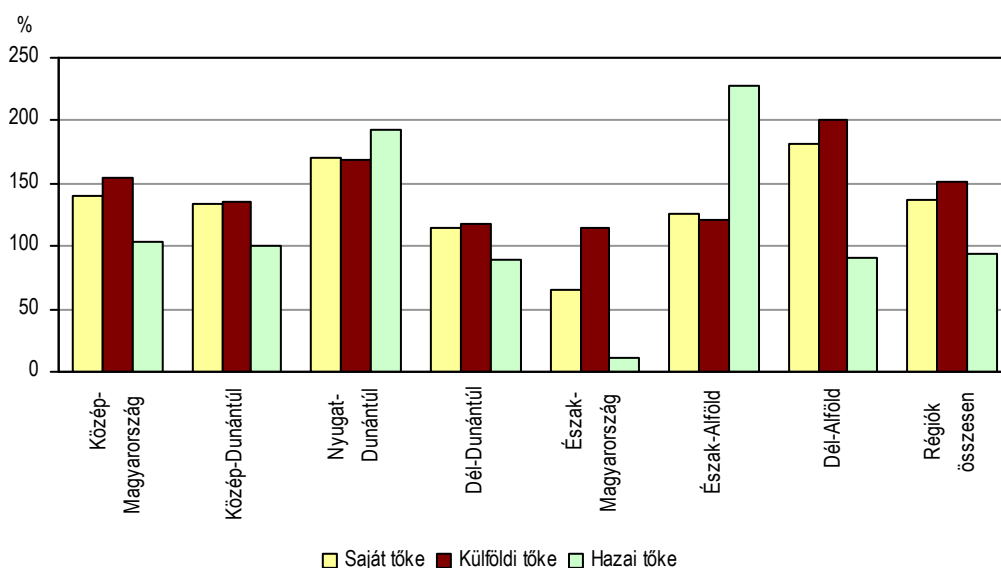
A külföldi tőke magyarországi térnyerése szorosan összefüggött többek között a választott térség már meglévő gazdasági adottságaival, földrajzi elhelyezkedésével, infrastrukturális ellátottságával, különös tekintettel az energia, út-, és vasúthálózat kiépítettségére. Szempont volt a munkaerő rendelkezésre állása, a szakember utánpótlás és képzés helyzete, valamint nem utolsósorban a megtelepedést segítő, jogszabályi és intézményi háttér. Ebből következően az egyes régiók tőkevonzó képessége számottevően eltért egymástól és napjainkban is nagy különbségeket mutat. 2008. végén a magyarországi külföldi tőkeállomány közel kétharmada Közép-Magyarországon koncentrálódott, a nyugat- és közép-dunántúli külföldi érdekelt-ségű vállalkozások 13,3, illetve 9,3%-át jegyezték. Az ország keleti régióiban együttesen 10,1%-a található, míg a legkevesebb külföldi tőkét Dél-Dunántúl vonzotta.

Az ország külföldi érdekelt-ségű vállalkozásainak saját tőkéje 2008 végén meghaladta a 18 ezer milliárd forintot. Mintegy 84%-át, 15 160,7 milliárd forintot a külföldi, 16%-át pedig a hazai részesedés tette ki.

A saját és azon belül a külföldi és a hazai működő tőke növekedésének üteme az ország egyes térségeiben jelentős eltéréseket mutatott. 2004 és 2008 között a külföldi érdekelt-ségű vállalkozások tőkéje összességében 38,4%-kal emelkedett, azon belül a külföldi befektetések több mint másfélszeresükre nőttek, míg a hazai tőkeállomány 6,5%-kal csökkent.

5. ábra

**A külföldi érdekelt-ségű vállalkozások tőkéjének alakulása, 2008
(2004 = 100,0)**

² A területi arányok, megoszlások kiszámításánál az ország összesen nem tartalmazza a területre nem bontható külföldi tőkerészt.

A külföldi tőke Észak-Alföld, valamint Nyugat-Dunántúl kivételével minden régióban nagyobb mértékben nőtt, mint a saját tőke. A legdinamikusabb bővülést, de viszonylag szerény összeget mutató dél-alföldi térségben, nagyobbrészt az energiaszektorban történt befektetéseknek betudhatóan megduplázódott az állomány. Héttizedével nőtt a nyugat-dunántúli régióban, de az országos átlagot valamivel meghaladóan emelkedett Közép-Magyarországon is. A vizsgált időszakban a külföldi tőkét legkevésbé vonzó terület a dél-dunántúli, észak-magyarországi és észak-alföldi térség volt, ahol növekedés mértéke csak megközelítette vagy utóbbinál alig haladta meg a 20%-ot. Az ország három régiót magában foglaló keleti fele 2008 végéig a dunántúlinál jóval kevesebb külföldi tőkét vonzott. Állománya a nyugati országrésznek alig több mint négytizedét tette ki.

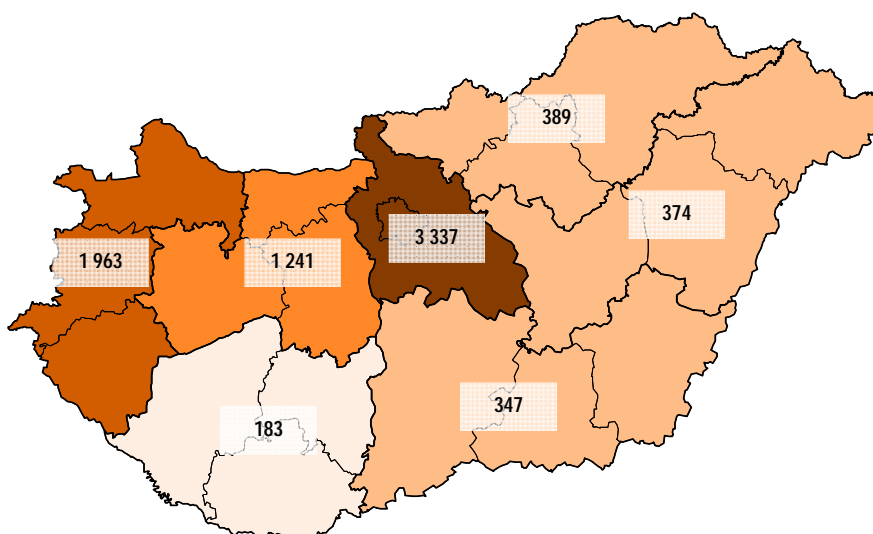
A külföldi érdekeltségű vállalkozások hazai tőkéje régiós összehasonlításban a külföldi befektetéseknél is szélesebb értékhatárok között változott, melynek két szélsőértékét az észak-magyarországi az észak-alföldi szervezetek képviselték, kilenctized résznyi csökkenéssel, illetve 128%-os hazai tőkeállomány növekedéssel. Utóbbi térségben a hazai tőke növekedése meghaladta a külföldiét, ami ezen kívül egyedül a Nyugat-Dunántúlról mondható el.

A meghatározó súllyal rendelkező Közép-Magyarországon bejegyzett cégek külföldi tőkéje négy év alatt 3 413,2 milliárd forinttal nőtt, míg Nyugat- és Közép-Dunántúlon ugyanebben az időszakban 802, illetve 359 milliárd forint többletet könyvelhettek el. A Dél-Dunántúlon ugyanakkor mindössze 26 milliárddal gyarapodott a külföldi tőkeállomány, ami egyúttal 18%-os bővülést jelentett. A legnagyobb mértékű növekedést mutató Dél-Alföld, a fejlett központi régióhoz vagy a Dunántúl nyugati térségéhez képest, mindössze 232 milliárd forint külföldi befektetéssel gyarapodott.

A tőkeállományon belül négy év alatt módosult a külföldi tőke területi megoszlása. Közép-Magyarország részesedése a keleti országrész rovására erősödött, míg Dunántúl megőrizte korábbi súlyát. 2008 végén a külföldi érdekeltségű vállalkozások külföldi tőkeállománya az ország központi térsége, a Dunántúl és az ország keleti fele között 66:24:10%-os arányban oszlott meg, mely inkább régiós, de leginkább megyei szinten mutatja jól a változásokat. Közép-Magyarország mellett megfigyelhető Nyugat-Dunántúl és Dél-Alföld előrelépése, míg Közép-Dunántúl, Észak-Magyarország, valamint Észak-Alföld a négy év során egyaránt veszített súlyából. A főváros nagyobb előnyre tett szert Pest megyével szemben. 1,2 százalékponttal nőtt a Győr-Moson-Sopron és Csongrád megyei vállalkozások részaránya és közel ennyit veszítettek a Borsod-Abaúj-Zemplén megyeiek.

6. ábra

Egy lakosra jutó külföldi tőke régiók szerint, 2008
(ezer Ft)

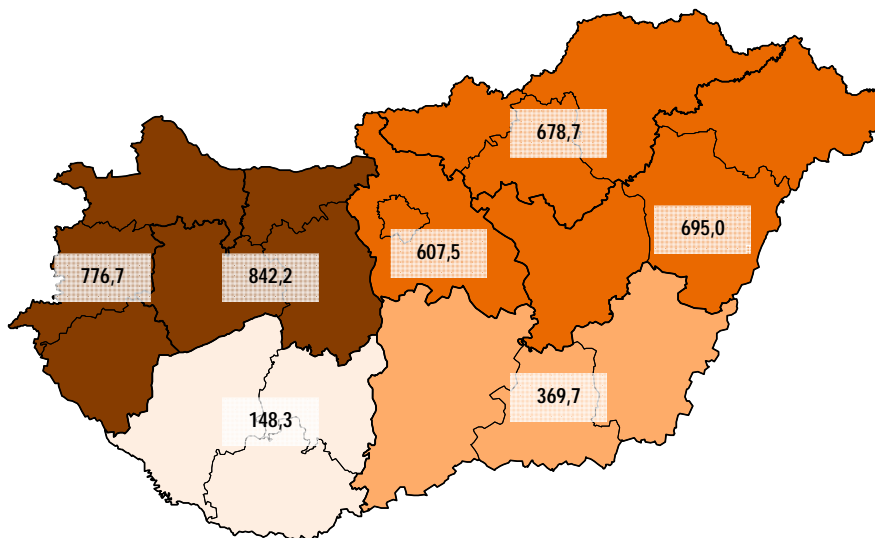

A külföldi tőkevonzó képesség tekintetében a befektetett tőke intenzitásmutatói még jobban árnyalják a régiók között meglévő különbségeket. Értékeik a befektetésekkel és a vállalkozások számának változásával 2004–2008 között számottevően módosultak.

Az egy lakosra jutó külföldi tőke mutatói a népességszám kisebb mértékű változása okán egyenes arányban változtak a befektetések mértékével. 2004-ben egy lakosra országosan 968 ezer, négy évvel később már 1 472 ezer forint jutott. Közép-Magyarország meghatározó szerepe itt is érvényesült, bár a népesség figyelembevételével nem olyan éles a területi különbség. A központi régióban az egy lakosra vetített külföldi működőtőke-állomány 2,3-szor magasabb volt az országosnál. A térséget a Dunántúl két fejlettebb régiója követte. Velük szemben is jelentős, de közel azonos nagyságrendű lemaradást mutattak az északi és az alföldi területek, mégis a legnagyobb hátránnyal vitathatatlanul a dél-dunántúli térség rendelkezett. A mutató alakulása a négy év alatt nem mutatott régiók közötti átrendeződést, értékét figyelembe véve a sorrend sem változott.

7. ábra

**Egy külföldi érdekeltségű vállalkozásra jutó saját tőke régiók szerint, 2008
(millió Ft)**

Az egy vállalkozásra jutó saját és külföldi tőke esetében a kép az előzőekhez képest jelentősen módosul. A mutatókban 2004–2008 között bekövetkezett változások egyrészt széles értéktartományt öleltek fel, másrészt áttételesen tükrözik az egyes régiókban működő külföldi érdekeltségű vállalkozások tőkeerősség szerinti szerkezetét. Itt a négy év során már jelentős átrendeződések történtek a régiók között. 2004-ben az Észak-Alföldön (Szabolcs-Szatmár-Bereg megye) a nagyszámban bejegyzett, nem bolti kiskereskedelmet folytató külföldi érdekeltségű vállalkozás miatt a mutató értéke a legalacsonyabbak közé tartozott, mindössze Dél-Dunántúlé volt nála is kisebb. A vezető helyet ekkor a kiugróan magas értékkel rendelkező Észak-Magyarország (1 069 millió Ft) foglalta el, majd Közép-Dunántúl következett 639 millió forintos egy vállalkozásra jutó összeggel. Közép-Magyarország (542 millió Ft) csak a harmadik, Nyugat-Dunántúl pedig 473 millióval a negyedik volt a sorban.

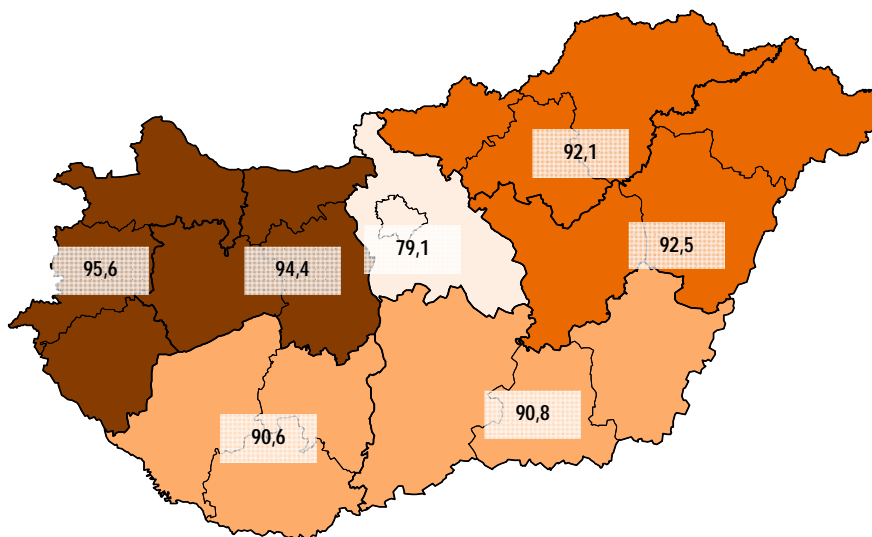
2004–2008 között olyan változások következtek be, amelyek módosították a korábbi viszonyokat. Közép-Magyarországon a feldolgozóipari cégek saját tőkéjének csökkenését az ingatlanügyletek, gazdasági szolgáltatás ágban, valamint a kereskedelmi és pénzügyi szférában megvalósuló dinamikus befektetések ellensúlyozták. Nyugat-Dunántúlon a járműiparba és az ingatlanügyletek, gazdasági szolgáltatásba történt jelentős tőkebevonás, Közép-Dunántúlon pedig több feldolgozóipari ágazatban (járműgyártás, villamos gép, műszer gyártása,

fémalapanyag, fémfeldolgozási termék gyártása) nőtt nagyobb mértékben a saját tőke állománya. Ezzel szemben Észak-Magyarországon jelentősen csökkent a tőke a többségében hazai tulajdonú cégeket érintően a vegyipari ágazatban, melyet a villamos gépgyártásban, a gép, berendezés gyártásában és a járműiparban végrehajtott tőkeberuházások is csak kismértékben tudtak ellensúlyozni. Az észak-alföldi külföldi érdekeltségű vállalkozások esetében ugyancsak a feldolgozóipar saját tőke állománya fogyott jelentősebben, de az energiaszektorra érintő külföldi tőkebefektetések ebben a térségben ezt a veszteséget többszörösen meghaladták. A dél-alföldi területet döntően szintén az energiaiparban megvalósuló tőkeberuházások jellemezték, több kisebb volumenű feldolgozóipari beruházás mellett. Mindezek után 2008 végére a legnagyobb egy vállalkozásra jutó saját tőke a közép-dunántúli külföldi érdekeltségű szervezeteket (842 millió Ft) jellemezte, a dél-dunántúliak pedig 148 millió forinttal maradtak az utolsó helyen. 2004-hez képest Nyugat-Dunántúl és Észak-Alföld két, illetve három helyet lépett előre, míg Észak-Magyarország, Közép-Magyarország és Dél-Alföld hátrébb sorolódott.

Gyakorlatilag hasonló helyzetből indulva az említett folyamatok következtében ugyanez játszódott le az egy vállalkozásra jutó külföldi tőke vonatkozásában is és 2008-ra a régiók sorrendje megegyezett a saját tőkénél leírtakkal.

8. ábra

**A külföldi tőke aránya a saját tőkén belül régiók szerint, 2008
(százalék)**

A külföldi és a hazai befektetések állományának ellentétes változása következtében a külföldi tőke saját tőkén belüli aránya országosan 2004–2008 között 8 százalékponttal 83,5%-ra emelkedett. A legnagyobb mértékű növekedés Észak-Magyarországon következett be, miután a vegyi anyag, termék gyártásában történt tőke kivonás döntő részben a hazai állományt érintette. A régiók többségében növekedett a külföldi tőkehányad, kivétel ez alól Észak-Alföld és Nyugat-Dunántúl, ahol a hazai befektetések növekedési üteme felülmúlta a külföldiét. 2008-ban már egy kivétellel valamennyi országrész mutatószáma meghaladta a 90%-ot, a központi térségé (79,1%) viszont a harmadik legnagyobb arányszám növekedés ellenére is a legalacsonyabb maradt. A külföldi tőkerész a Dunántúl középső és nyugati térségében volt a legmagasabb, 94–96% közötti.

A saját és külföldi tőke tulajdonosi szerkezet szerinti összetétele³

A hazai tőke egyre inkább kezd kiszorulni a külföldi érdekeltségű vállalkozásokból. Saját tőkénk 2004 és 2008 közötti növekedése kizárólag a külföldi befektetéseknek volt köszönhető. A hazai tőkeállomány ugyanis a többségében külföldi, illetve a többségében hazai tulajdonú szervezeteknél egyaránt csökkent, amit a külföldi tőkehányad másfélszeres bővülése többszörösen is ellensúlyozott. A növekmény 2004-2008 között 4 992,0 milliárd forintot tett ki, melyhez túlnyomó részben a kizárólag külföldi tőkével működő szervezetek befektetései járultak hozzá, az ettől eltérő tulajdonosi összetételű vállalkozások ebből az összegből alig 500 milliárdot képviseltek. Ennek eredőjeként 2008-ban a külföldi tőke 2004. évinél kisebb hányada, 4,2%-a volt olyan cégekben található, amelyekben a hazai tulajdon dominált. A kizárólag külföldi irányítással működők tőkájüket a négy év során közel megduplázták. A nemzetközi befektetők tulajdoni hányaduk növelését célzó törekvése nem csak a nagyobb részben külföldi tulajdonnal rendelkező vállalkozásoknál érvényesült, hanem a többségében hazai kézben lévő szervezeteknél is. Előbbiek esetében a már eddig is magas 85,8%-os külföldi részesedés 88,3%-ra emelkedett, az 50%-ot meghaladó hazai tulajdonúaknál pedig 17,4-ről 22,4%-ra módosult. Mindezek következtében a külföldi befektetések saját tőke állományon belüli aránya 2004-hez viszonyítva, összességében 75,9-ről 83,5%-ra nőtt.

2. tábla

A külföldi érdekeltségű vállalkozások tőkéjének alakulása tulajdonosi összetétel szerint, 2008

Megnevezés	Saját tőke		Ebből			
			külföldi		belföldi	
	milliárd Ft	2004=100,0	milliárd Ft	2004=100,0	milliárd Ft	2004=100,0
Kizárólag külföldi tulajdonú	9 225	194,2	9 225	194,2	–	–
Többségében külföldi tulajdonú	5 577	105,9	4 925	108,9	652	87,4
Többségében belföldi tulajdonú	2 871	100,2	614	122,9	2 257	95,4
Összes vállalkozás	17 674	137,2	14 764	151,1	2 910	93,5

A külföldi tőkeállomány megoszlása a három tulajdonosi összetételű csoport között jelentős változást mutatott. Részaránya a többségében és a kizárólag külföldi tulajdonban lévő cégeknél módosult látványosan. Előbbi csoportban 13 százalékponttal csökkent, utóbbinál pedig 14 százalékponttal nőtt a részesedése, miután a kizárólag külföldi tulajdonú vállalkozásoknál realizálódott az 4 992,0 milliárd forintos külföldi tőkeállomány növekmény kilenc-tizede, a külföldi tulajdoni többségűeknél pedig mindössze 8,1%-a. 2008 végén országosan az importtőke 62,5%-a a kizárólag külföldi tulajdonú vállalkozásokban, harmada a többségében külföldi részesedésűekben működött. Az egyes régiókban az országos arányoktól lényeges eltérések figyelhetők meg. Nyugat-Dunántúlon a kizárólag külföldi érdekeltségű szervezeteknél koncentrálódott a külföldi tőke 81,4%-a, miközben a Dél-Dunántúlon ez a hányad 47,9%-ot tett ki, itt ugyanis a külföldi tőke hasonló részét, 47,1%-át a többségében külföldi tulajdonban lévő vállalkozásokba fektették.

A többségében külföldi tulajdonú vállalkozások külföldi tőkéje négy év alatt 403 milliárd forinttal emelkedett. Ebből Nyugat-Dunántúlon közel 177 milliárd forintot, Közép-Dunántúlon 125 milliárdot vonzott, míg a fennmaradó befektetésekből közel hasonló összegek

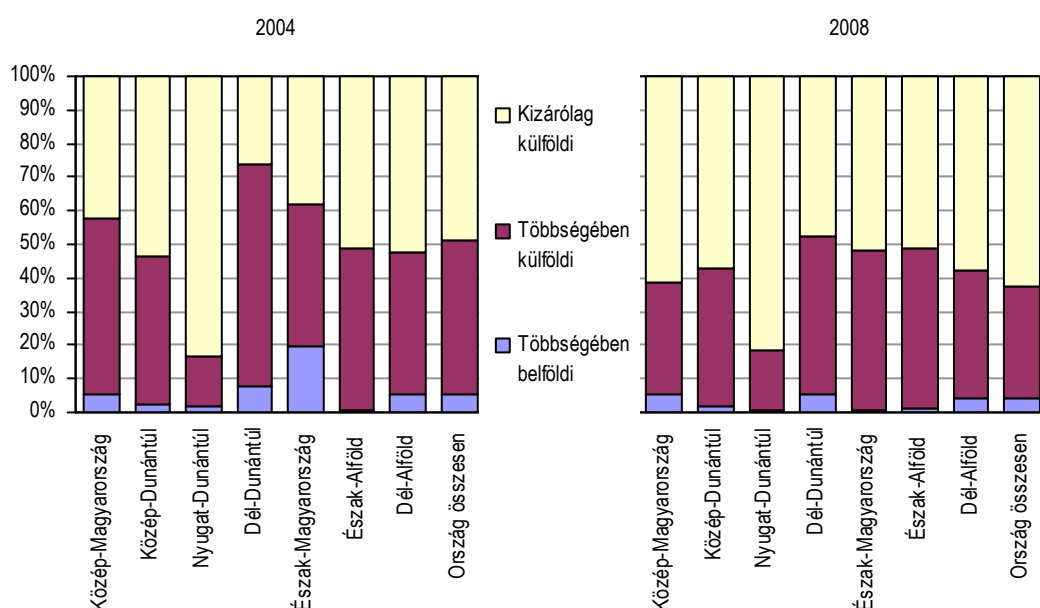
³ A területi- és tulajdonosi összetétel szerint vett arányok, megoszlások kiszámításánál az ország összesen nem tartalmazza a területre nem bontható külföldi tőkerészt.

jutottak a keleti országrész régióiba. A közép-magyarországi és a dél-dunántúli vállalkozások tőkeállománya ugyanakkor 56, illetve 15 milliárd forinttal csökkent.

A nagyobb részét hazai tulajdonú cégekbe fektetett külföldi tőke aránya területenként jelentős szóródást mutatott. 2004-ben Észak-Magyarországon ezekben a vállalkozásokban működött a térség külföldi tőkeállományának közel kéttizede, ezzel szemben az innen történő jelentős tőkekivonásnak betudhatóan 2008-ban már kevesebb mint 1%-a. 2008 végén az ezekben a vállalkozásokba fektetett tőkehányad Közép-Magyarországon, Dél-Dunántúlon és Dél-Alföldön képviselt még számottevő részesedést, a nyugat-dunántúli régióban pedig mindössze a 0,6%-ot tett ki.

9. ábra

A külföldi tőke megoszlása a vállalkozások tulajdonosi összetétele szerint

A kizárólag külföldi érdekeltségű vállalkozások tőkéje 4 474,8 milliárd forinttal nőtt. Ennek közel háromnegyede Közép-Magyarországra került, míg Nyugat-Dunántúl 630 milliárd, Közép-Dunántúl 236 milliárd, Dél-Alföld pedig 147 milliárd forinttal részesedett. 2004–2008 között ebben a tulajdonosi összetételű körben a legkisebb befektetés Dél-Dunántúlon és Észak-Alföldön történt, míg az észak-magyarországi régióban 50 milliárddal gyarapodott a tőkeállományuk.

A többségében külföldi tulajdonú szervezetek országosan 2,5 százalékponttal emelték külföldi tulajdoni hányadukat. Ennél jóval nagyobb növekedést eredményeztek a külföldi tőkebefektetések az dél-alföldi (17,8 százalékpont) és alig többet a dél-dunántúli (2,8 százalékpont), valamint a közép-magyarországi (3,3 százalékpont) térségben.

2004-ben Közép-Dunántúlon és Dél-Dunántúlon a nagyobb részben hazai tulajdonú vállalkozások saját tőkéjének 47,1, illetve 44,9%-a származott külföldi befektetőktől. Közép- és Észak-Magyarország kivételével, valamennyi régióban az egyötödöt jelentősen meghaladó külföldi tőkehányaddal találkozhattunk e körben. 2004–2008 között országosan és a régiók többségében az ilyen tulajdonosi összetételű vállalkozásokat a külföldi részesedés növekedése jellemezte. Ez alól csak a három dunántúli térség volt kivétel. Ezen szervezetek Közép-Magyarországon és Dél-Alföldön jutottak a legnagyobb összegű külföldi működő tőkéhez, ami 190 milliárd, illetve 8 milliárd forintot jelentett, ugyanakkor a dunántúli régiókban néhány milliárd forintot kitevő, Észak-Magyarországon viszont a 77 milliárdot is meghaladó külföldi tőke állomány csökkenés történt a négy év alatt. Ennek ellenére, a külföldit jóval meghaladó mértékű hazai tőkecsökkenés utóbbi régióban is a külföldi tőkehányad emelkedését eredményezte.

A tőke megoszlása gazdasági ágak szerint⁴

Az egyes térségek nemcsak a befektetett tőke nagyságában különböznek egymástól, hanem abban is, hogy ebből milyen arányban részesednek az egyes gazdasági ágak. 2008-ban országosan a legtöbb külföldi tőkét, 5 342,9 milliárd forintot a feldolgozóipar mondhatta magáénak, amelyet sorrendben az ingatlanügyletek, gazdasági szolgáltatás követett 3 416,5 milliárddal majd 2 032,4, illetve 1 866,4 milliárd forint tőkeállománnyal a kereskedelem, javítás és a pénzügyi közvetítés gazdasági ág következett a sorban.

A központi régió vezető szerepe a külföldi működő tőke nagyságát illetően talán csak a mezőgazdaságban, az energiaszektorban és a feldolgozóiparban nem egyértelmű. Ezt a feldolgozóipari ágazatok vizsgálata is igazolja, ahol a kocszgyártás, kőolaj-feldolgozás, a vegyi anyag termék gyártása, az élelmiszeripar és a papírgyártás, nyomdai, kiadói tevékenység kivételével többnyire nem rendelkezik számottevő súllyal. A bőrtermék és lábbeli gyártásában a külföldi befektetések mindössze 2,6, a járműgyártásban 3,7, a fafeldolgozásban 4,4, míg a fémalapanyag, fémfeldolgozási termék gyártásában mindössze 8,5%-ot képviseltek. Közép-Magyarország a gazdaság teljes vertikumát véve a külföldi befektetések közel kétharmadát vonzotta. A többi régió vállalkozásai a főbb gazdasági ágakat tekintve (az említettekén kívül) együttvéve is csak a bányászatban (52,0%-ban), az oktatásban (49,3%-ban) jutottak az ott befektetett külföldi tőke nagyobb szeletéhez.

2008-ban a feldolgozóiparban Nyugat-Dunántúl mellett Közép-Magyarország és Közép-Dunántúl rendelkezett a legnagyobb külföldi tőkeállománnyal, együttesen az országban működő vállalkozásoknál meglévő befektetések 81,4%-ával. A külföldi befektetőket elsősorban azok a területek vonzották, ahol kedvező a földrajzi elhelyezkedés, megfelelően kiépített a közlekedési, infrastrukturális hálózat, jók a demográfiai és munkaerő-piaci adottságok, és ahol a gazdaság szerkezetét is megfelelőnek ítélték. Így a központi régiótól eltekintve, a Dunántúl nyugati és középső részén működő külföldi érdekeltségű feldolgozóipari cégek száma nemcsak hogy meghaladja az ország keleti területén bejegyzettekét, hanem tőkeerejük is jóval nagyobb. Egy vállalkozásra jutó külföldi tőkéjük nagyobb értéket tett ki még az ebben a gazdasági ágban kedvező adottságokkal rendelkező észak-alföldi (643 millió Ft) és észak-magyarországi (625 millió Ft) régióénál is. Észak-Magyarországon a feldolgozóiparba investált külföldi tőke 5,5, az észak-alföldi térségben 7,4%-a működött, míg a fennmaradó két régióban (Dél-Dunántúl, Dél-Alföld) együtt véve is mindössze 304 milliárd forint található. A feldolgozóiparon belül Közép-Magyarországon a vegyipar, a villamos gép, műszer gyártása, az élelmiszeripar, valamint a kocszgyártás, kőolaj-feldolgozás, nukleáris fűtőanyag gyártása volt leginkább a külföldi tőke célterülete. Ez a négy gazdasági ág jegyezte együttesen a feldolgozóipari befektetések mintegy négyötödét. Nyugat-Dunántúlon a térségbe vonzott külföldi tőke nyolctizede a járműgyártás fejlesztését szolgálta, mellette elveszti jelentőségét az élelmiszeriparban meglévő 52 vagy a vegyiparba investált közel 40 milliárd forint is. Közép-Dunántúlon az elsők között ugyancsak a járműgyártás (a feldolgozóipar külföldi tőkeállományának háromtizede itt található), valamint a fémalapanyag, fémfeldolgozási termék gyártása emelhető ki, de ebben a régióban hasonló jelentőséggel bírt a villamos gép, műszer gyártása ágazat is. A további négy régióban elsősorban a villamos gép berendezés gyártásában (Dél-Dunántúl, Észak-Magyarország, Dél-Dunántúl), a járműgyártásban (Észak-Magyarország), az élelmiszeriparban (Észak- és Dél-Alföld), az építőanyag iparban (Dél-Alföld), illetve a gép, berendezés gyártásában (Észak-Alföld) láttak még nagyobb lehetőséget a külföldi befektetők.

⁴ A területi- és gazdasági ágak szerint vett arányok, megoszlások kiszámításánál az ország összesen nem tartalmazza a területre nem bontható külföldi tőkerészt.

Az külföldi tőke megoszlása régiók szerint gazdasági áganként, 2008

Gazdasági ág	Százalék							
	Közép-Magyar-ország	Közép-Dunántúl	Nyugat-Dunántúl	Dél-Dunántúl	Észak-Magyar-ország	Észak-Alföld	Dél-Alföld	Ország összesen
Mezőgazdaság	26,3	7,7	25,7	12,7	10,2	7,7	9,7	100,0
Bányászat	48,0	5,1	15,2	6,1	15,4	3,2	7,0	100,0
Feldolgozóipar	29,0	22,8	29,6	2,5	5,5	7,4	3,2	100,0
Villamosenergia-, gáz-, gőz-, vízellátás	34,0	0,1	0,5	0,1	18,1	16,8	30,2	100,0
Építőipar	94,3	0,6	2,7	1,0	0,5	0,5	0,5	100,0
Kereskedelem, javítás	92,5	3,4	1,6	0,3	1,1	0,7	0,5	100,0
Szálláshely-szolgáltatás, vendéglátás	87,4	3,7	3,1	3,7	2,0	0,0	0,0	100,0
Szállítás, raktározás, posta, távközlés	97,2	0,1	1,3	0,3	0,4	0,7	0,0	100,0
Pénzügyi közvetítés	99,0	0,0	0,2	0,2	0,0	0,0	0,6	100,0
Ingtatlanügyletek, gazdasági szolgáltatás	87,9	1,6	8,3	0,3	0,3	0,4	1,2	100,0
Oktatás	50,7	7,1	2,2	6,0	0,0	0,7	33,3	100,0
Egészségügyi, szociális ellátás	88,5	10,2	0,5	0,2	0,3	0,3	0,0	100,0
Egyéb közösségi, személyi szolgáltatás	80,3	10,5	4,7	0,4	2,4	1,6	0,0	100,0
Összesen	66,1	9,3	13,3	1,2	3,2	3,8	3,1	100,0

Az energiaszektor jelentős változásokon ment keresztül. A nagy energiaellátó rendszerek privatizációjával és mélyreható szerkezeti átalakításával az egyes régiókban a külföldi tőke eloszlása nagymértékben differenciálódott. 2008-ban a 848 milliárd forintos saját és a 702 milliárd forintos külföldi tőke szinte kizárólagosan négy térség között oszlott meg. Utóbbi állomány harmada közép-magyarországi, háromtizede dél-alföldi, 17-18%-a pedig észak-alföldi, illetve észak-magyarországi székhelyű vállalkozásokhoz kapcsolódott. A saját tőke esetében a központi régió súlya valamivel nagyobb, míg Dél-Alföldé valamivel kisebb volt, mint a külföldi befektetéseknél.

2008 végén a mezőgazdaság 105,6 milliárd forint saját, azon belül 92,3 milliárd forint külföldi működőtőke-állománnyal rendelkezett. Ezek együttesen több mint felét közép-magyarországi és nyugat-dunántúli cégekbe fektették. A hagyományosan erős mezőgazdasággal rendelkező észak- és dél-alföldi térségben a gazdasági ágba investált külföldi tőke mindössze 17,4%-a található, mely együtt is csak 16,1 milliárd forintot tesz ki. 2004 és 2008 között az előbbi két térségben 30 milliárd forintot is meghaladó, az alföldi régiókban ezzel szemben közel 5 milliárd forint volt a növekedés.

A szálláshely-szolgáltatás, vendéglátással foglalkozó vállalkozások ugyanekkor 103 milliárd forint külföldi tőkét működttettek. A központi régió túlsúlya (90,1 milliárd Ft) mellett jelentősebb összeghez a nagyobb idegenforgalmat realizáló dunántúli térségek jutottak (10,8 milliárd Ft). Az ország keleti területén jelentősebb befektetések csupán Észak-Magyar-országon (2 milliárd Ft) valósultak meg.

A kereskedelem, valamint az ingatlanügyletek, gazdasági szolgáltatás ág 2008 végén országosan 2 032,4 milliárd, illetve 3 416,5 milliárd forint külföldi tőkét jegyzett. Négy év alatt mindkét területen megduplázódtak a befektetések, de a kereskedelemben a központi térség kivételével nem jelentkezett igazán jelentősnek mondható külföldi tőke. A nagyberuházások döntően a fővárosban és annak szűk övezetében valósultak meg, az összesből a többi régióknak

csupán 153,4 milliárd forint jutott, ennek nagyobbik része is a dunántúli területeknek. A két gazdasági ágban összesen meglévő, 5 448,9 milliárd forint külföldi tőke régiós szinten a külföldi befektetések teljes állományát tekintve mégis számottevő összeget tett ki, függetlenül attól, hogy kilenctizedével Közép-Magyarország rendelkezett. Így jelentősnek mondható a Dunántúl középső térségének kereskedelemben való 3,4%-os részesedése is. Ugyanakkor az ágazatban működő vállalkozások külföldi tőkeállománya a Dunától keletre eső régiókban, az észak-magyarországi kereskedelmi hálózatba investált 22 milliárd forint ellenére, együttesen sem érte el a 47 milliárd forintot.

Az ingatlanügyletek, gazdasági szolgáltatás Közép-Magyarországon kívül Nyugat-Dunántúlra is igen jelentős, 284 milliárd forint külföldi tőkét vonzott, míg a nyugati országrész másik két régiója együttesen 64 milliárd forint befektetéssel rendelkezett. A keleti területeken összesen 67 milliárdot tett ki a gazdasági ágba bevont tőkeállomány, melyből Dél-Alföld vállalkozásai egyedül 42 milliárd forintot jegyeztek.

A pénzügyi szektor konszolidációja, majd az ott végrehajtott privatizáció igen vonzóvá tette a gazdasági ágat a külföldi tőke számára. A tőke szinte kizárólag a központi régióba irányult, a külföldi vállalkozások tevékenységük jellegéből adódóan székhelyül jellemzően Közép-Magyarországot választották. A pénzügyi közvetítésben a főváros és Pest megye cégei működtették a gazdasági ágban 2008-ban meglévő közel 1 866,4 milliárd forint külföldi tőke 99%-át. Néhány milliárd forintos külföldi tőkeháttérrel dél-alföldi (11,2 milliárd Ft), nyugat-dunántúli (4,6 milliárd Ft), valamint dél-dunántúli (2,9 milliárd Ft) cégek folytattak még pénzügyi tevékenységet.

Gazdasági teljesítmény

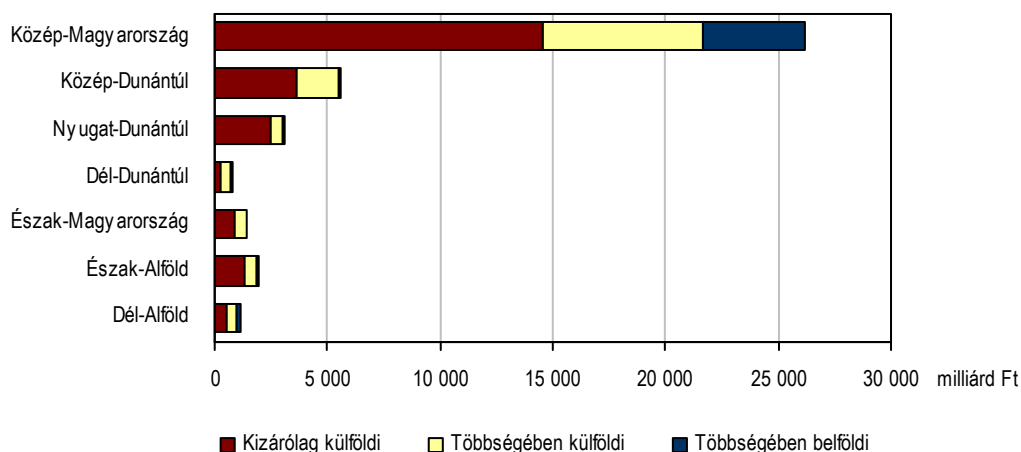
Az értékesítés árbevétele

A külföldi érdekeltségű vállalkozások 2008-ban termékek értékesítéséből és szolgáltatások nyújtásából együttesen 40 230 milliárd forint árbevételt realizáltak. Ebből az egyes régiókban bejegyzett vállalkozások különbözőképpen részesedtek. Kétharmadát a budapesti és Pest megyei székhelyű cégek könyvelhették el. A közép-dunántúli szervezetekhez a teljes összeg 14,0%-a, a nyugat-dunántúliakhoz pedig 7,7%-a jutott, a többi régióban bejegyzettek viszont már csak külön-külön öt százalék alatti mértékben részesedtek.

Magyarországon 2008-ban a termékek értékesítéséből és a szolgáltatások nyújtásából származó bevételek hattizede a kizárólag külföldi tőkével rendelkező vállalkozások számlájára folyt be. A bevételek további 28,3%-át a többségében külföldi, a fennmaradó 12,7%-át pedig a meghatározó részben hazai tulajdonban lévő szervezetek érték el. Dél-Dunántúl kivételével – ahol a bevételek több mint fele a többségében külföldi tőkével működő társaságoknál jelentkezett – a kizárólag határon túli tőkével rendelkező szervezetek számlázták ki az eladott termékek, végzett szolgáltatások legnagyobb hányadát.

Országosan 2008-ban a külföldi érdekeltségű vállalkozások átlagosan 1,4 milliárd forint árbevételt értek el. Ezen belül a többségében külföldi vagyonnal rendelkezők egy szervezetre vetítve 2,5 milliárd forint, a hazai többségűek 1,6 milliárd forint árbevételt könyvelhettek el, miközben a kizárólag külföldi tőkével működők fajlagosan 1,1 milliárd forint értékben adtak el termékeket és nyújtottak szolgáltatásokat. Egy vállalkozásra a Közép-Dunántúlon megközelítőleg 3,3 milliárd forint bevétel jutott, a Dél-Dunántúlon viszont csupán 630,5 millió forint. A legnagyobb fajlagos árbevételt (6,9 milliárd Ft-ot) a Közép-Dunántúlon a többségében külföldi érdekeltségűek könyvelhették el, a legalacsonyabbat (305,4 millió Ft-ot) pedig a Dél-Dunántúlon a 100%-ban külföldi tulajdonban lévők.

A külföldi érdekeltségű vállalkozások árbevétele tulajdonosi összetétel szerint, 2008

A külföldi érdekeltségű vállalkozások árbevételeinek tevékenységek szerinti összetételében megmutatkozott a befektetések jellege (stratégiai vagy rövid távú érdekek motiválták), a tőke megtérülésének a gyorsasága és a piaci igényekhez történő alkalmazkodás. Összességében a bevételek néhány gazdasági ágba összpontosultak, országosan 43,5%-a a feldolgozóipari vállalkozások számlájára folyt be, háromtizedét pedig a kereskedelmi, javítási tevékenységet folytató cégek könyvelték el. A pénzügyi vállalkozások a bevételek 7,0%-ából részesedtek, az ingatlanügyleteket, gazdasági szolgáltatásokat folytatók pedig 6,2%-os aránnyal a negyedik legtöbb bevétellel rendelkezők voltak. A fennmaradó ágakba tartozó vállalkozások részesedése külön-külön 6,0% alatt maradt.

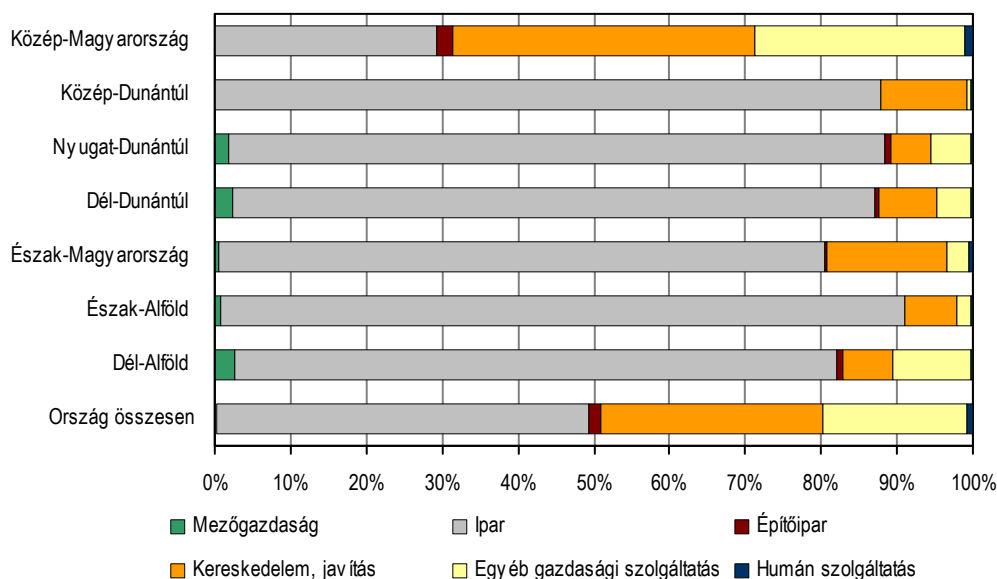
A központi régió erőteljes tőkevonzását jelzi, hogy a mezőgazdasági, a bányászati és a feldolgozóipari tevékenységet folytatók kivételével valamennyi gazdasági ágba tartozó cégek árbevételeinek több mint a fele a budapesti és a Pest megyei székhelyűek számláját gyarapította. Elmondható egyúttal az is, hogy a Közép-Magyarországon letelepedett cégek árbevételeinek gazdasági ágak szerinti összetétele markánsan különbözött a többi régióétól. Itt építették ki központjaikat és logisztikai bázisaikat a nemzetközi áruházcsoportok és bevásárlóközpontok, ezért a központi régióban a bevételek legnagyobb hányadát (pontosan négytizedét) a kereskedelmi, javítási tevékenységet folytatók termelték meg, a feldolgozóipari vállalkozások egynegyedes részesedéssel a második helyre szorultak. Figyelmet érdemel ezen kívül az is, hogy a közép-magyarországi régióban a bevételek tizedét a pénzügyi szolgáltatást folytató vállalkozások könyvelhették el.

Vidéken az árbevétel zömét a feldolgozóiparba sorolt vállalkozások számlázták ki, ezen belül a dunántúli régiókban volt erőteljesebb a koncentráció. A hazánkban működő legjelentősebb multinacionális vállalkozásoknak otthont adó Közép-Dunántúlon a külföldi érdekeltségű cégek árbevételeinek közel kilenctizedét adták a feldolgozóipari tevékenységet folytató szervezetek, de Nyugat- és Dél-Dunántúlon is több mint négyötödéhez járultak hozzá. Dél-Dunántúlon a híradástechnikai termékeket, készülékeket gyártók, Nyugat-Dunántúlon a közúti járműgyártással foglalkozók, a Közép-Dunántúlon pedig mindkét ágazatba tartozó vállalkozások termelték meg az árbevétel legnagyobb hányadát. A területi gáz- és villamosenergia-szolgáltatók magánosítása során a külföldi befektetők jelentős befolyásra tettek szert. Az új tulajdonosok Közép-Magyarország mellett elsősorban az alföldi térségekben hozták létre országos irányítási hatáskörrel rendelkező központjaikat. A hazai energiapiac külföldi tőkével működő szereplői 2008. évi árbevételeinek 28,1%-a az Alföldön realizálódott. Emiatt az északi, de különösen a

dél-alföldi régióban az árbevétel szerkezetében jelentős lett (16,8%, illetve 24,1%) az ágazat súlya, szerepe.

11. ábra

Az értékesítés árbevételének megoszlása gazdasági áganként, 2008

A külföldi tőkével működő gazdasági szervezetek 2008-ban országosan saját tőkéjük együttes összegének a 2,3-szeresét kitevő árbevételt értek el. Az árbevétel és a saját tőke aránya a Dél-Dunántúlon volt a legmagasabb, a Nyugat-Dunántúlon pedig a legalacsonyabb. Az utóbbi régióban a többségében külföldi tulajdonú társaságok esetében az árbevétel összege mindössze 24%-kal haladta meg a saját tőke állományát, miközben az előbbi térségben annak 5,6-szeresét tette ki. A két elszámolási tétel hányadosa összességében a hazai többségű vállalkozások esetében közelített legjobban egymáshoz, a legnagyobb eltérés a kizárólag külföldi ellenőrzés alatt állók körében mutatkozott.

A külföldi érdekeltségű cégekben 2008-ban egy foglalkoztatottra átlagosan 61,2 millió forint árbevétel jutott. Ezen belül a mutató nagysága a többségében hazai tulajdonú vállalkozások esetében megközelítette a 85 millió forintot, a zömében külföldi tőkebefektetéssel rendelkezők körében viszont nem érte el az 55 millió forintot, miközben a kizárólag nemzetközi tőkével működőknél lényegében megegyezett az átlagossal. A termelékenységi mutató nagysága a legfejlettebb Közép-Magyarországon és Közép-Dunántúlon kívül Észak-Alföldön haladta meg az átlagost, miközben a kevésbé fejlettek közé tartozó dél-dunántúli és dél-alföldi térségben jelentősen elmaradt attól. Régióként a termelékenység szintje a többségében hazai tulajdonú vállalkozások esetében szóródott a legjelentősebben, a közép-magyarországiak esetében ugyanis elérte a 109 millió forintot, a nyugat-dunántúliak körében viszont 18 millió forint alatt maradt.

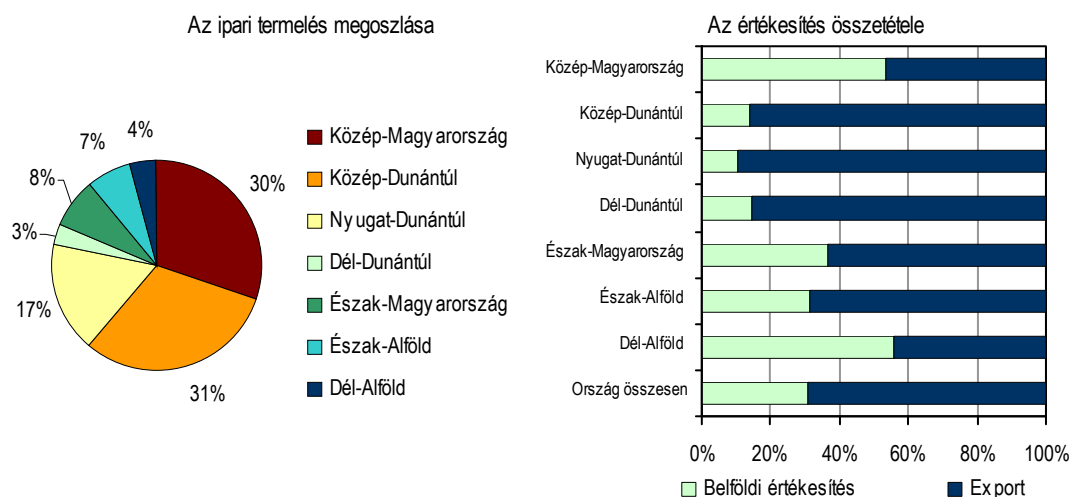
Ipari termelés

A külföldi érdekeltségű vállalkozások árbevételének legnagyobb hányada ipari tevékenységből származott, így érdemes figyelmet fordítani a nemzetgazdasági ágban működő szervezetek teljesítményére, melyet a legalább ötven főt foglalkoztató szervezetek adatainak összehasonlításával van lehetőségünk bemutatni. A legalább félszáz munkavállalót foglalkoztató ipari tevékenységet folytató külföldi érdekeltségű vállalkozások országosan 2008-ban 14 845 milliárd forint értékű árutömeget állítottak elő, amely a Magyarországon működő

közepes és nagyméretű ipari szervezetek teljesítményének 77%-át tette ki. A külföldi tőkével rendelkező társaságok termelésben betöltött súlya régióként különbözött, azonban részesedésük mindenütt meghaladta az 50%-ot. Ezen belül a Közép-Dunántúlon a 49 fő feletti ipari vállalkozások termelésének 88,8%-át adták, de Észak-Alföldön és Nyugat-Dunántúlon is több mint 85%-át termelték meg. A legkisebb arányban a gazdasági fejlettség tekintetében elmaradottabb dél-dunántúli, észak-magyarországi és dél-alföldi régiókban részesedtek a kibocsátásból.

12. ábra

A külföldi érdekeltségű 49 fő feletti ipari vállalkozások termelésének megoszlása és az értékesítés összetétele régióként, 2008

A korszerű technológiával nagy értékű árutömeget létrehozó nemzetközi ipari vállalkozások jelenléte és az egyes területi egységek gazdasági fejlettsége között szoros kapcsolat fedezhető fel. A külföldi tőkével működő ipari vállalkozások termelésének hattizedét – fele-fele arányban – a közép-magyarországi és a közép-dunántúli központú szervezetek, további 17%-át pedig a nyugat-dunántúli székhelyűek állították elő. A többi régióban bejegyzett vállalkozások kibocsátása külön-külön nem érte el az országos tíz százalékát. Magyarországon egy lakosra 2008-ban másfél millió forint termelési érték jutott. A termelés intenzitása alapján a régiók sorrendje az előzőekétől eltérően alakult, bár a legmagasabb értéket itt is a legfejlettebb területeken bejegyzett szervezeteknél érte el. A mutató nagysága ugyanis a Közép-Dunántúlon kiemelkedő volt, melyet a Nyugat-Dunántúl után Közép-Magyarország követett. A legalacsonyabb értéket a Dél-Alföldön képviselte, összege a legmagasabb közép-dunántúlinak csupán az egytizedét tette ki. A külföldi tőkével működő közepes- és nagyméretű ipari cégek 2008-ban nagyobb értékű árutömeget (15 838 milliárd Ft) adtak el, mint amennyit megtermeltek. Ebből többek között az a következtetés vonható le, hogy folytatódott a korábban előállított készletek kiárusítása. Az értékesítés összege Közép- és Nyugat-Dunántúl kivételével valamennyi régióban meghaladta a termelés nagyságát, azaz a gazdasági recesszió előtti időszakban összességében a termékeknek még biztos piaca mutatkozott. A 4,9 ezer milliárd forintot kitevő belföldi bevétel 53,3%-a a Közép-Magyarországon regisztrált szervezetekhez folyt be, a 10,9 ezer milliárd forintot meghaladó export 35,9%-ban a Közép-Dunántúlon, további négytizede pedig fele-fele részben a közép-magyarországi, illetve a nyugat-dunántúli vállalkozásoknál realizálódott.

A külföldi érdekeltségű ipari vállalkozások értékesítésből befolyt bevétele 2008-ban 69%-ban határon túli székhelyű vevőktől származott, mely arány jóval magasabb a magyarországi ipari átlagnál. Az export részesedése az értékesítésben a Nyugat-Dunántúlon megközelítette a kilencven százalékot. Ezzel szemben Közép-Magyarországon és a Dél-Alföldön nem érte el az

ötven százalékot, az előbbi régióban a bevételek 46, az utóbbiban pedig 44%-át fizették külföldi partnerek.

Országosan a termelési érték hattizedét a gépiparba tartozó vállalkozások állították elő. A vegyipari tevékenységet folytatók 15,3%-kal részesedtek a kibocsátásból, ezzel a második legnagyobb értéket hozták létre. A teljesítmény 7,5%-át az élelmiszeripari vállalkozások adták, így az ipar harmadik legfontosabb szereplőivé léptek elő. Közép-Magyarország és Dél-Alföld kivételével a többi régióban az ipari termelésben központi szerepet töltek be a gépipari tevékenységet folytató cégek. Közép-Dunántúlon és a Nyugat-Dunántúlon a teljesítmény 76–78-át adták, de súlyuk a kevésbé fejlett Dél-Dunántúlon és Észak-Alföldön is meghaladta a hetven százalékot. A központi régióban a kőolaj-feldolgozás miatt a vegyipari szervezetek, a Dél-Alföldön pedig a termelési adottságok és hagyományok következtében az élelmiszeriparban érdekelt szervezetek voltak az ipari termék előállítás meghatározó szereplői.

Beruházási tevékenység

A külföldi tőkével működő, legalább húsz főt foglalkoztató vállalkozások 2008-ban 1 132 milliárd forint értékű beruházást valósítottak meg. A teljesítményérték a Magyarországon bejegyzett összes 19 fő feletti vállalkozás befektetéseinek valamivel több mint négytizedét tette ki. Az ipari termeléshez hasonlóan a beruházások esetében is elmondható, hogy a külföldi szervezetek a gazdaságilag fejlettebb régiókban jóval intenzívebb szerepet töltek be a termelő eszközök létesítésében. Ebből következően részesedésük a Közép-Dunántúlon megközelítette a hetven, de a Nyugat-Dunántúlon is meghaladta a hatvan százalékot. A legkisebb arányban a Dél-Dunántúlon és az Észak-Alföldön képviseltették magukat a fejlesztésekben, e régiókban ugyanis az investíciók csupán ötödét teljesítették.

4. tábla

A 19 fő feletti külföldi érdekeltségű vállalkozások beruházási teljesítményértéke, 2008

Régió	Millió Ft	Részesedés az összes 19 fő feletti szervezet teljesítményértékéből, %	Megoszlás, %	Egy lakosra jutó teljesítményérték, ezer Ft
Közép-Magyarország	594 056	40,6	52,5	204,0
Közép-Dunántúl	222 742	69,1	19,7	201,8
Nyugat-Dunántúl	152 777	60,9	13,5	153,1
Dél-Dunántúl	37 010	19,6	3,3	38,7
Észak-Magyarország	62 860	32,5	5,6	51,1
Észak-Alföld	31 884	19,4	2,8	21,1
Dél-Alföld	31 002	23,6	2,7	23,3
Ország összesen	1 132 330	41,7	100,0	112,8

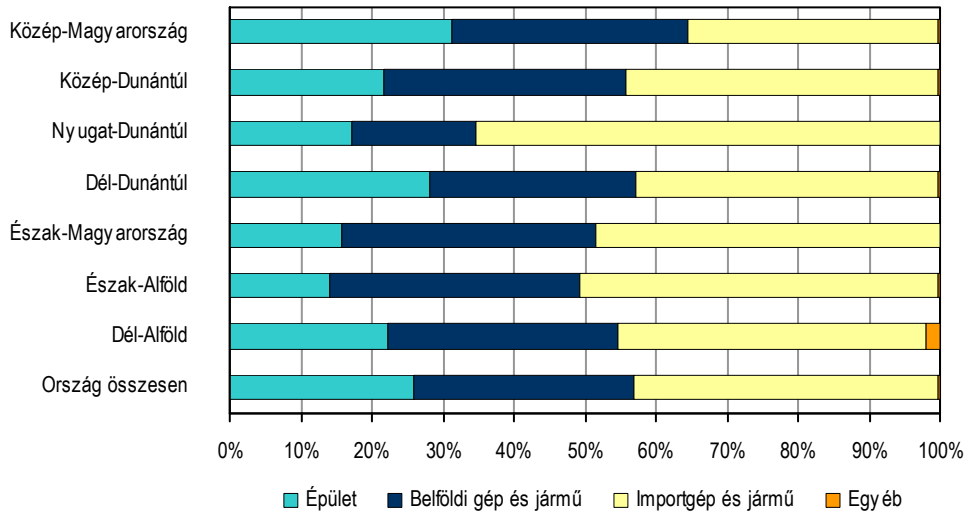
A beruházásokban élen jártak a fővárosban és a Pest megyében regisztrált szervezetek, amelyek a befektetések több mint felét valósították meg. A fejlesztések további egyötödét a közép-dunántúli székhelyűek teljesítették, tíz százalék feletti részesedést ezen kívül már csak a nyugat-dunántúliak értek el. 2008-ban országosan egy lakosra 113 ezer forint külföldi beruházás jutott, a mutató nagysága területi egységenként széles sávban szóródott. Átlag feletti értéket a gazdaságilag fejlettebb régiókban mutatott, ugyanakkor az Alföldön a magyarországi szintnek csupán negyedét, ötödét érte el.

A külföldi tőkével rendelkező cégek a beruházási döntések meghozatala során elsősorban a termelési célt szolgáló gyártókapacitások bővítésére helyezték a hangsúlyt. A fejlesztések

kétharmadát ugyanis a gépbeszerzések tették ki, épületek, építmények kialakítására a rendelkezésre álló források negyedét fordították. A járműbeszerzések az befektetések 6,8%-át képviselték, az egyéb, pl. földvásárlással, telekkialakítással kapcsolatos kifizetések pedig a teljesítések minimális hányadát (0,2%-át) jelentették.

13. ábra

A 19 fő feletti külföldi érdekeltségű vállalkozások beruházási teljesítményértékének megoszlása anyagi-műszaki összetétel szerint, 2008

A termelőeszközök vásárlása, lízingelése minden régióban központi szerepet kapott a fejlesztések megvalósítása során. Ezen belül különösen a Nyugat-Dunántúlon és az Észak-Alföldön, valamint Észak-Magyarországon volt meghatározó a szerepük, ahol a beruházások több mint nyolcvan százalékát képviselték. Valamennyi régióban a vállalkozások nagyobb részt külföldről szereztek be az új gépeket, berendezéseket, járműveket. Az import tárgyi eszközök vásárlására fordított összegek aránya a Nyugat-Dunántúlon megközelítette a beruházásokra fordított források kétharmadát. Az ingatlanok létesítésére, korszerűsítésére szánt összegek részesedése a közép-magyarországi és a dél-dunántúli régióban haladta meg az országos átlagot.

Figyelmet érdemel, hogy a többségében, illetve kizárólag külföldi tőkével működő vállalkozások és a kizárólag hazai tőkével rendelkező nyereségérdekeltségű szervezetek beruházásainak anyagi-műszaki összetétele eltért egymástól. Amíg előbbiek elsősorban a termelés eszközszükségleteinek biztosítását helyezték előtérbe befektetéseik meghozatalakor, addig a tisztán hazai vállalkozások inkább a gyártás általános feltételeinek a megteremtését tartották szem előtt. Ebből adódóan utóbbiak Észak-Magyarország kivételével mindegyik régióban az épületek kialakítására és rekonstrukciójára költötték a fejlesztési források legnagyobb hányadát.

A vállalkozások szerepe a foglalkoztatásban

Foglalkoztatottság

A külföldi érdekeltségű vállalkozások igen lényeges szerepet töltenek be a foglalkoztatásban. Magyarországon 2008-ban a 49 fő feletti nemzetközi tőkével rendelkező nyereségérdekeltségű szervezetekben dolgozott a legalább félszáz munkavállalót foglalkoztató cégekben alkalmazásban állók 46,9%-a, mintegy 580 ezer fő. Munkaerő-piaci jelentőségük különösen a gazdaságilag fejlettebb régiókban (Közép-Dunántúl, Közép-Magyarország, Nyugat-Dunántúl) kiemelkedő, ahol legalább minden második munkavállalónak biztosítottak jövedelemszerzési lehetőséget. Ezzel szemben a befektetési szempontból kevésbé preferált Alföldön csupán minden harmadik, negyedik alkalmazott jutott munkalehetőséghez nemzetközi tőkével rendelkező szervezetekben.

5. tábla

A 49 fő feletti külföldi érdekeltségű vállalkozásokban alkalmazásban állók száma, 2008

Régió	Fő	Megoszlás, %	Fizikai	Teljes
			foglalkozásúak	munkaidőben alkalmazásban állók
			aránya, %	
Közép-Magyarország	313 334	54,1	44,3	92,7
Közép-Dunántúl	89 834	15,5	77,1	99,1
Nyugat-Dunántúl	60 218	10,4	78,8	98,6
Dél-Dunántúl	25 975	4,5	79,1	96,5
Észak-Magyarország	33 706	5,8	75,3	99,0
Észak-Alföld	27 788	4,8	76,5	98,0
Dél-Alföld	28 726	5,0	77,6	94,2
Ország összesen	579 581	100,0	59,5	95,1

A külföldi érdekeltségű vállalkozásokban alkalmazásban állók több mint felét a központi régióban bejegyzett szervezetek foglalkoztatták. A közép-dunántúli székhelyűekben minden hatodik, a nyugat-dunántúliakban minden tizedik munkavállaló dolgozott, a többi régióban pedig részesedésük külön-külön 5% körül változott. Országosan az alkalmazottak csupán 4,9%-a dolgozott részmunkaidőben, arányuk Közép-Magyarországon volt ennél lényegesen magasabb vélhetően annak következtében, hogy az irányítási, logisztikai központokban, valamint a pénzügyi, biztosítási területen több olyan jellegű tevékenység akad, amelynek elvégzése megoldható négy, esetleg hat órás napi munkaidő keretében is.

Az 1990-es években a multinacionális cégek elsősorban a szakképzett és a nemzetközi viszonylatban relatíve olcsó munkaerő miatt létesítettek termelőkapacitásokat hazánkban. Az itteni gyártási tevékenység működtetéséhez kezdetben kétéves munkásokat vettek fel. Az elmúlt években ugyanakkor számos vállalat kutatás-fejlesztési és logisztikai központot telepített az ország területére – elsősorban a fővárosba és környékére – ahová már túlnyomóan magas szaktudással rendelkező munkaerőt vettek fel. Emellett az országosan tevékenységet folytatók központja jellemzően Budapesten és közvetlen környezetében összpontosul, amely szintén szellemi foglalkozású dolgozót igényel nagyobb arányban. Mindezek miatt 2008-ban a Közép-Magyarországon letelepedett külföldi érdekeltségű vállalkozásokban alkalmazásban állók nagyobbik hányada már szellemi munkakörben dolgozott. A többi régióban foglalkoztatottak háromnegyede, nyolctizede ezzel szemben fizikai munkát végzett.

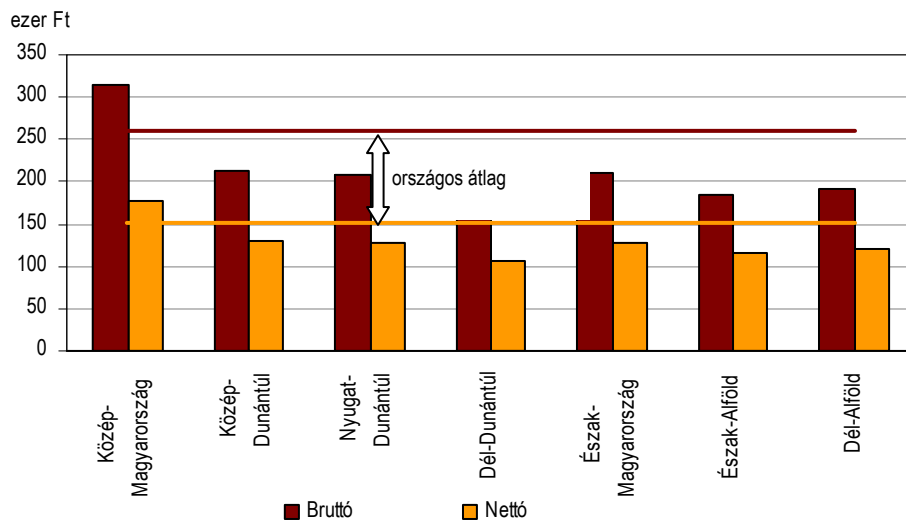

Kereseti viszonyok

A statisztikai adatok alapján úgy tűnik, a külföldi érdekeltségű közepes- és nagyméretű vállalkozásokban valamivel kedvezőbbek a kereseti lehetőségek, mint a versenyszféra hazai szereplőinél. Magyarországon 2008-ban a legalább félszáz főt foglalkoztató nemzetközi tőkével rendelkező vállalkozásokban a főállásban, teljes munkaidőben alkalmazásban állók számára átlagosan havi bruttó 261 ezer forintot számfejtettek, 41 ezer forinttal többet, mint az összes hasonló méretű vállalkozásban dolgozók részére. Ezen belül a szellemi munkakörben foglalkoztattak havonta 417 ezer forintot kerestek, a fizikai munkát teljesítők azonban ennek csupán a töredékét, 159 ezer forintot vittek haza. A szellemi foglalkozásúak kereseti előnye országosan az összes megfigyelésbe vont vállalkozáshoz képest meghaladta a 70 ezer forintot, a fizikai foglalkozásúak pedig havonta 12 ezer forinttal kaptak több fizetést.

14. ábra

A 49 fő feletti külföldi érdekeltségű vállalkozásokban alkalmazásban állók havi átlagkeresete, 2008

A legtöbbet, átlagosan 315 ezer forintot a Közép-Magyarországon bejegyzett szervezetek fizették dolgozóiknak, a legkevesebbet, 165 ezer forintot pedig a Dél-Dunántúlon nyilvántartottak. A szellemi dolgozók keresete a fővárosban és a Pest megyében letelepedett vállalkozásokban volt a legmagasabb (havonta átlagosan 439 ezer Ft), a fizikai foglalkozásúak számára pedig a Nyugat-Dunántúlon nyílt a legjobb jövedelemszerzési lehetőség (havonta átlagosan 168 ezer Ft).

Országosan a szellemi foglalkozásúak bruttó átlagkeresete összességében 2,6-szeresét tette ki a fizikai munkát végzőkének. A különböző állománycsoportba tartozók fizetése között Közép-Magyarországon mutatkozott a legnagyobb különbség, a szellemi dolgozók kereseti előnye pedig a Nyugat-Dunántúlon volt a legkisebb.

A közepes- és nagyméretű külföldi érdekeltségű vállalkozásokban alkalmazásban állók nettó átlagkeresete 2008-ban 152 ezer forint volt, ami bruttó fizetés 58,1%-át tette ki. Ez az összeg 19,5 ezer forinttal haladta meg összes vállalkozásban dolgozókéét. Az adók és járulékok levonása után megmaradt összeg egyedül a Dél-Dunántúlon nem érte el az összes hasonló méretű nyereségérdekeltségű szervezetben alkalmazásban állók átlagfizetését. A központi régióban letelepedett cégekben munkát vállalók nettó átlagkeresete megközelítette a 177 ezer forintot, miközben a dél-dunántúli székhelyűekben foglalkoztatottak ezzel szemben nem egészen 107 ezer forintot kaptak kézhez.

Táblázatok

Külföldi tőkebefektetések befektető országok, ország-csoportok szerint,

Milliárd Ft

Ország	2004	2005	2006	2007	2008
EU-15 országai	7 776,2	9 204,9	10 469,7	11 165,5	11 422,9
EU-25 országai	7 841,3	9 312,1	10 702,9	11 570,0	12 144,6
Európai országok összesen	8 313,7	9 944,6	11 413,1	12 334,0	12 776,2
ebből:					
Ausztria	1 129,7	1 310,0	1 568,2	1 974,4	1 930,0
Belgium	203,3	223,9	311,5	370,4	371,9
Bulgária	0,7	0,7	–	-0,4	0,1
Csehország	1,8	2,4	3,1	9,6	13,2
Dánia	44,6	45,8	66,4	98,8	101,8
Finnország	186,0	244,0	118,2	135,6	202,2
Franciaország	468,4	549,6	645,2	787,8	868,6
Görögország	–	1,4	1,6	0,6	0,6
Hollandia	1 764,3	1 756,4	1 895,8	2 154,3	2 283,4
Horvátország	0,9	1,5	1,2	31,2	38,4
Írország	25,3	4,9	10,3	18,8	20,8
Lengyelország	2,7	4,1	3,3	3,2	8,8
Nagy-Britannia	79,4	803,9	840,1	340,5	335,4
Németország	2 903,9	3 275,0	3 723,4	3 743,0	3 604,3
Norvégia	229,5	294,8	257,9	234,9	170,7
Olaszország	170,6	188,6	240,8	252,2	205,7
Oroszország	23,3	-1,3	4,3	176,7	6,5
Románia	2,6	2,8	-2,6	-3,9	0,4
Spanyolország	181,3	208,8	204,3	247,8	256,5
Svájc	112,8	210,8	310,9	223,9	312,3
Svédország	169,9	171,9	189,8	147,9	141,4
Szlovákia	1,2	0,5	3,7	9,3	5,7
Szlovénia	1,7	3,3	2,7	4,2	5,0
Ukrajna	2,7	2,7	3,2	1,5	1,2
Amerika	515,1	519,3	629,8	890,7	987,6
ebből:					
Egyesült Államok	443,9	461,0	540,1	730,6	690,0
Kanada	29,4	29,8	46,2	81,6	99,8
Ázsia	261,9	285,9	336,3	365,1	343,7
ebből:					
Dél-Korea	61,9	65,1	111,5	108,4	113,0
Izrael	10,8	2,7	11,8	13,1	11,9
Japán	166,0	182,7	175,0	198,2	214,7
Afrika	3,0	1,3	5,5	7,1	20,6
Ausztrália és Óceánia	0,8	0,9	1,1	1,0	1,7
Nem elosztható	847,5	1 042,9	1 249,6	1 212,2	1 031,0
Összesen	9 941,9	11 795,0	13 635,3	14 810,0	15 160,7

A külföldi érdekeltségű vállalkozások száma és tőkéje

Régió	2004	2005	2006	2007	2008
Vállalkozás					
Közép-Magyarország	16 365	17 146	17 581	18 826	20 328
Közép-Dunántúl	1 707	1 656	1 652	1 654	1 722
Nyugat-Dunántúl	2 547	2 542	2 511	2 600	2 641
Dél-Dunántúl	1 305	1 341	1 279	1 243	1 298
Észak-Magyarország	741	709	657	733	760
Észak-Alföld	2 461	1 265	812	811	874
Dél-Alföld	1 349	1 360	1 304	1 310	1 371
Ország összesen	26 475	26 019	25 796	27 177	28 994
Saját tőke, millió Ft					
Közép-Magyarország	8 862 272	11 206 060	12 837 329	15 572 887	12 349 691
Közép-Dunántúl	1 090 449	1 270 988	1 211 345	1 337 889	1 450 308
Nyugat-Dunántúl	1 205 028	1 323 953	1 613 107	1 690 606	2 051 164
Dél-Dunántúl	168 373	198 754	191 108	176 180	192 509
Észak-Magyarország	792 422	743 150	617 058	521 475	515 783
Észak-Alföld	484 603	474 501	517 300	542 630	607 389
Dél-Alföld	279 952	282 929	345 234	479 611	506 828
Fel nem osztható	169 939	211 451	265 724	331 224	396 724
Ország összesen	13 053 038	15 711 786	17 598 205	20 652 502	18 070 396
Ebből: külföldi részesedés					
Közép-Magyarország	6 350 281	7 779 354	9 210 460	10 017 946	9 763 474
Közép-Dunántúl	1 009 984	1 184 701	1 136 443	1 259 422	1 368 990
Nyugat-Dunántúl	1 157 745	1 287 963	1 573 014	1 641 340	1 959 899
Dél-Dunántúl	148 025	176 808	173 707	160 948	174 341
Észak-Magyarország	412 722	477 463	473 281	470 983	475 229
Észak-Alföld	464 768	454 354	495 482	496 517	562 110
Dél-Alföld	228 469	222 852	307 217	431 605	459 973
Fel nem osztható	169 939	211 451	265 724	331 224	396 724
Ország összesen	9 941 933	11 794 946	13 635 328	14 809 985	15 160 740
Egy vállalkozásra jutó saját tőke, millió Ft					
Közép-Magyarország	541,5	653,6	730,2	827,2	607,5
Közép-Dunántúl	638,8	767,5	733,3	808,9	842,2
Nyugat-Dunántúl	473,1	520,8	642,4	650,2	776,7
Dél-Dunántúl	129,0	148,2	149,4	141,7	148,3
Észak-Magyarország	1 069,4	1 048,2	939,2	711,4	678,7
Észak-Alföld	196,9	375,1	637,1	669,1	695,0
Dél-Alföld	207,5	208,0	264,8	366,1	369,7
Ország összesen	493,0	603,9	682,2	759,9	623,2
Ezen belül: külföldi részesedés					
Közép-Magyarország	388,0	453,7	523,9	532,1	480,3
Közép-Dunántúl	591,7	715,4	687,9	761,4	795,0
Nyugat-Dunántúl	454,6	506,7	626,4	631,3	742,1
Dél-Dunántúl	113,4	131,8	135,8	129,5	134,3
Észak-Magyarország	557,0	673,4	720,4	642,5	625,3
Észak-Alföld	188,9	359,2	610,2	612,2	643,1
Dél-Alföld	169,4	163,9	235,6	329,5	335,5
Ország összesen	375,5	453,3	528,6	544,9	522,9

A külföldi érdekeltségű vállalkozások tulajdonosi összetétel szerint, 2004

Régió	Kizárólag külföldi	Többségében		Összesen
		külföldi	belföldi	
tulajdonban lévő				
Vállalkozás				
Közép-Magyarország	11 104	2 987	2 274	16 365
Közép-Dunántúl	1 168	310	229	1 707
Nyugat-Dunántúl	1 734	525	288	2 547
Dél-Dunántúl	757	299	249	1 305
Észak-Magyarország	368	219	154	741
Észak-Alföld	2 136	187	138	2 461
Dél-Alföld	805	283	261	1 349
Ország összesen	18 072	4 810	3 593	26 475
Saját tőke, millió Ft				
Közép-Magyarország	2 687 944	3 915 947	2 258 381	8 862 272
Közép-Dunántúl	543 536	499 589	47 324	1 090 449
Nyugat-Dunántúl	965 355	188 994	50 679	1 205 028
Dél-Dunántúl	38 750	103 311	26 312	168 373
Észak-Magyarország	157 456	195 620	439 346	792 422
Észak-Alföld	237 733	238 764	8 106	484 603
Dél-Alföld	119 493	125 976	34 483	279 952
Fel nem osztható	..	..	..	169 939
Ország összesen	..	..	..	13 053 038
Ebből: külföldi részesedés				
Közép-Magyarország	2 687 944	3 310 191	352 146	6 350 281
Közép-Dunántúl	543 536	444 170	22 278	1 009 984
Nyugat-Dunántúl	965 355	174 780	17 610	1 157 745
Dél-Dunántúl	38 750	97 465	11 810	148 025
Észak-Magyarország	157 456	173 757	81 509	412 722
Észak-Alföld	237 733	224 565	2 470	464 768
Dél-Alföld	119 493	97 375	11 601	228 469
Fel nem osztható	..	..	..	169 939
Ország összesen	..	..	..	9 941 933
Egy vállalkozásra jutó saját tőke, millió Ft				
Közép-Magyarország	242,1	1 311,0	993,1	541,5
Közép-Dunántúl	465,4	1 611,6	206,7	638,8
Nyugat-Dunántúl	556,7	360,0	176,0	473,1
Dél-Dunántúl	51,2	345,5	105,7	129,0
Észak-Magyarország	427,9	893,2	2 852,9	1 069,4
Észak-Alföld	111,3	1 276,8	58,7	196,9
Dél-Alföld	148,4	445,1	132,1	207,5
Ország összesen	..	..	..	493,0
Ezen belül: külföldi részesedés				
Közép-Magyarország	242,1	1 108,2	154,9	388,0
Közép-Dunántúl	465,4	1 432,8	97,3	591,7
Nyugat-Dunántúl	556,7	332,9	61,1	454,6
Dél-Dunántúl	51,2	326,0	47,4	113,4
Észak-Magyarország	427,9	793,4	529,3	557,0
Észak-Alföld	111,3	1 200,9	17,9	188,9
Dél-Alföld	148,4	344,1	44,4	169,4
Ország összesen	..	..	..	375,5

A külföldi érdekeltségű vállalkozások tulajdonosi összetétel szerint, 2008

Régió	Kizárólag külföldi	Többségében külföldi	Többségében belföldi	Összesen
		tulajdonban lévő		
Vállalkozás				
Közép-Magyarország	15 321	2 924	2 083	20 328
Közép-Dunántúl	1 238	266	218	1 722
Nyugat-Dunántúl	1 918	458	265	2 641
Dél-Dunántúl	865	246	187	1 298
Észak-Magyarország	443	190	127	760
Észak-Alföld	584	169	121	874
Dél-Alföld	855	274	242	1 371
Ország összesen	21 224	4 527	3 243	28 994
Saját tőke, millió Ft				
Közép-Magyarország	5 967 213	3 704 825	2 677 653	12 349 691
Közép-Dunántúl	779 243	623 699	47 367	1 450 308
Nyugat-Dunántúl	1 595 709	415 590	39 865	2 051 164
Dél-Dunántúl	83 483	84 482	24 544	192 509
Észak-Magyarország	245 329	262 274	8 180	515 783
Észak-Alföld	287 731	303 664	15 994	607 389
Dél-Alföld	266 410	182 650	57 768	506 828
Fel nem osztható	..	..	..	396 724
Ország összesen	..	..	..	18 070 396
Ebből: külföldi részesedés				
Közép-Magyarország	5 967 213	3 254 061	542 200	9 763 474
Közép-Dunántúl	779 243	568 991	20 756	1 368 990
Nyugat-Dunántúl	1 595 709	351 549	12 641	1 959 899
Dél-Dunántúl	83 483	82 031	8 826	174 341
Észak-Magyarország	245 329	226 172	3 728	475 229
Észak-Alföld	287 731	268 617	5 762	562 110
Dél-Alföld	266 410	173 658	19 905	459 973
Fel nem osztható	..	..	..	396 724
Ország összesen	..	..	..	15 160 740
Egy vállalkozásra jutó saját tőke, millió Ft				
Közép-Magyarország	389,5	1 267,0	1 285,5	607,5
Közép-Dunántúl	629,4	2 344,7	217,3	842,2
Nyugat-Dunántúl	832,0	907,4	150,4	776,7
Dél-Dunántúl	96,5	343,4	131,3	148,3
Észak-Magyarország	553,8	1 380,4	64,4	678,7
Észak-Alföld	492,7	1 796,8	132,2	695,0
Dél-Alföld	311,6	666,6	238,7	369,7
Ország összesen	..	..	..	623,2
Ezen belül: külföldi részesedés				
Közép-Magyarország	389,5	1 112,9	260,3	480,3
Közép-Dunántúl	629,4	2 139,1	95,2	795,0
Nyugat-Dunántúl	832,0	767,6	47,7	742,1
Dél-Dunántúl	96,5	333,5	47,2	134,3
Észak-Magyarország	553,8	1 190,4	29,4	625,3
Észak-Alföld	492,7	1 589,4	47,6	643,1
Dél-Alföld	311,6	633,8	82,3	335,5
Ország összesen	..	..	..	522,9

Külföldi érdekeltségű vállalkozások főbb ágazatok szerint, 2004

Régió	Mezőgazdaság	Ipar	Építőipar	Szolgáltatások	Összesen
Vállalkozás					
Közép-Magyarország	128	1 461	684	14 092	16 365
Közép-Dunántúl	98	425	57	1 127	1 707
Nyugat-Dunántúl	297	588	97	1 565	2 547
Dél-Dunántúl	128	325	56	796	1 305
Észak-Magyarország	43	264	21	413	741
Észak-Alföld	33	219	25	2 184	2 461
Dél-Alföld	83	339	55	872	1 349
Ország összesen	810	3 621	995	21 049	26 475
Saját tőke, millió Ft					
Közép-Magyarország	12 419	3 376 232	101 299	5 372 322	8 862 272
Közép-Dunántúl	5 967	1 014 409	1 559	68 514	1 090 449
Nyugat-Dunántúl	10 269	1 108 822	2 206	83 731	1 205 028
Dél-Dunántúl	7 909	139 895	2 456	18 113	168 373
Észak-Magyarország	3 153	761 972	691	26 606	792 422
Észak-Alföld	7 111	452 711	534	24 247	484 603
Dél-Alföld	7 323	205 265	398	66 966	279 952
Fel nem osztható	..	..	..	..	169 939
Ország összesen	..	..	..	..	13 053 038
Ebből: külföldi részesedés					
Közép-Magyarország	9 413	1 673 669	79 038	4 588 161	6 350 281
Közép-Dunántúl	4 666	941 852	841	62 625	1 009 984
Nyugat-Dunántúl	8 074	1 080 092	1 976	67 603	1 157 745
Dél-Dunántúl	7 404	123 636	1 555	15 430	148 025
Észak-Magyarország	3 102	386 564	511	22 545	412 722
Észak-Alföld	6 551	436 787	486	20 944	464 768
Dél-Alföld	4 961	159 637	313	63 558	228 469
Fel nem osztható	..	..	..	..	169 939
Ország összesen	..	..	..	..	9 941 936
Egy vállalkozásra jutó saját tőke, millió Ft					
Közép-Magyarország	97,0	2 310,9	148,1	381,2	541,5
Közép-Dunántúl	60,9	2 386,8	27,4	60,8	638,8
Nyugat-Dunántúl	34,6	1 885,8	22,7	53,5	473,1
Dél-Dunántúl	61,8	430,4	43,9	22,8	129,0
Észak-Magyarország	73,3	2 886,3	32,9	64,4	1 069,4
Észak-Alföld	215,5	2 067,2	21,4	11,1	196,9
Dél-Alföld	88,2	605,5	7,2	76,8	207,5
Ország összesen	..	..	..	..	493,0
Ezen belül: külföldi részesedés					
Közép-Magyarország	73,5	1 145,6	115,6	325,6	388,0
Közép-Dunántúl	47,6	2 216,1	14,8	55,6	591,7
Nyugat-Dunántúl	27,2	1 836,9	20,4	43,2	454,6
Dél-Dunántúl	57,8	380,4	27,8	19,4	113,4
Észak-Magyarország	72,1	1 464,3	24,3	54,6	557,0
Észak-Alföld	198,5	1 994,5	19,4	9,6	188,9
Dél-Alföld	59,8	470,9	5,7	72,9	169,4
Ország összesen	..	..	..	..	375,5

Külföldi érdekeltségű vállalkozások főbb ágazatok szerint, 2008

Régió	Mezőgazdaság	Ipar	Építőipar	Szolgáltatások	Összesen
Vállalkozás					
Közép-Magyarország	94	1 470	599	18 165	20 328
Közép-Dunántúl	75	434	41	1 172	1 722
Nyugat-Dunántúl	289	563	108	1 681	2 641
Dél-Dunántúl	127	330	47	794	1 298
Észak-Magyarország	37	249	20	454	760
Észak-Alföld	29	219	24	602	874
Dél-Alföld	80	318	45	928	1 371
Ország összesen	731	3 583	884	23 796	28 994
Saját tőke, millió Ft					
Közép-Magyarország	25 925	3 100 069	155 489	9 068 208	12 349 691
Közép-Dunántúl	7 608	1 295 190	1 855	145 655	1 450 308
Nyugat-Dunántúl	27 227	1 606 622	4 282	413 032	2 051 164
Dél-Dunántúl	13 598	147 326	1 510	30 075	192 509
Észak-Magyarország	10 144	460 619	982	44 037	515 783
Észak-Alföld	8 014	553 813	808	44 753	607 389
Dél-Alföld	13 121	416 276	831	76 599	506 828
Fel nem osztható	..	..	..	..	396 724
Ország összesen	..	..	..	..	18 070 396
Ebből: külföldi részesedés					
Közép-Magyarország	24 247	1 806 185	140 899	7 792 143	9 763 474
Közép-Dunántúl	7 130	1 222 879	856	138 125	1 368 990
Nyugat-Dunántúl	23 694	1 592 512	4 082	339 611	1 959 899
Dél-Dunántúl	11 703	135 809	1 440	25 388	174 341
Észak-Magyarország	9 442	425 047	778	39 963	475 229
Észak-Alföld	7 122	516 759	746	37 483	562 110
Dél-Alföld	8 983	385 999	679	64 313	459 973
Fel nem osztható	..	..	..	..	396 724
Ország összesen	..	..	..	..	15 160 740
Egy vállalkozásra jutó saját tőke, millió Ft					
Közép-Magyarország	275,8	2 108,9	259,6	499,2	607,5
Közép-Dunántúl	101,4	2 984,3	45,2	124,3	842,2
Nyugat-Dunántúl	94,2	2 853,7	39,6	245,7	833,5
Dél-Dunántúl	107,1	446,4	32,1	37,9	148,3
Észak-Magyarország	274,2	1 849,9	49,1	97,0	678,7
Észak-Alföld	276,3	2 528,8	33,7	74,3	695,0
Dél-Alföld	164,0	1 309,0	18,5	82,5	369,7
Ország összesen	..	..	..	..	623,2
Ezen belül: külföldi részesedés					
Közép-Magyarország	257,9	1 228,7	235,2	429,0	480,3
Közép-Dunántúl	95,1	2 817,7	20,9	117,9	795,0
Nyugat-Dunántúl	82,0	2 828,6	37,8	202,0	796,4
Dél-Dunántúl	92,1	411,5	30,6	32,0	134,3
Észak-Magyarország	255,2	1 707,0	38,9	88,0	625,3
Észak-Alföld	245,6	2 359,6	31,1	62,3	643,1
Dél-Alföld	112,3	1 213,8	15,1	69,3	335,5
Ország összesen	..	..	..	..	522,9

**A külföldi érdekeltségű vállalkozások száma létszám-kategória szerint, 2008
(statisztikai létszám alapján csoportosítva)**

Régió	Ismeretlen létszámú	– 9	10 – 19	20 – 49	50 – 249	250 –	Összesen
Közép-Magyarország	1 933	15 513	1 078	860	721	223	20 328
Közép-Dunántúl	176	1 162	92	120	114	58	1 722
Nyugat-Dunántúl	286	1 849	148	138	164	56	2 641
Dél-Dunántúl	139	932	70	65	78	14	1 298
Észak-Magyarország	78	466	47	61	73	35	760
Észak-Alföld	116	546	51	62	79	20	874
Dél-Alföld	81	1 012	82	85	78	33	1 371
Ország összesen	2 809	21 480	1 568	1 391	1 307	439	28 994

A külföldi érdekeltségű vállalkozások nettó árbevétele, 2008

Millió Ft

Régió	Kizárólag külföldi	Többségében külföldi	Többségében belföldi	Összesen
Közép-Magyarország	14 553 428	7 081 062	4 571 750	26 206 240
Közép-Dunántúl	3 655 414	1 829 705	128 241	5 613 360
Nyugat-Dunántúl	2 518 894	515 407	73 837	3 108 138
Dél-Dunántúl	264 157	471 918	82 309	818 384
Észak-Magyarország	878 441	501 849	29 531	1 409 821
Észak-Alföld	1 356 783	507 055	47 705	1 911 553
Dél-Alföld	509 033	496 055	156 951	1 162 039
Ország összesen	23 736 148	11 403 050	5 090 326	40 229 524

A 49 fő feletti külföldi érdekeltségű ipari vállalkozások termelése, 2008

Régió	Termelés	Belföldi értékesítés	Export	Összes értékesítés	Egy lakosra jutó termelés, ezer Ft
Közép-Magyarország	4 493 634	2 616 582	2 250 934	4 867 515	1 543,5
Közép-Dunántúl	4 586 439	643 113	3 927 374	4 570 486	4 154,4
Nyugat-Dunántúl	2 514 020	259 112	2 250 393	2 509 505	2 518,9
Dél-Dunántúl	488 700	71 506	418 737	490 243	510,9
Észak-Magyarország	1 115 585	444 863	777 889	1 222 752	907,0
Észak-Alföld	1 087 807	430 794	952 102	1 382 896	721,3
Dél-Alföld	558 714	444 500	349 742	794 242	420,1
Ország összesen	14 844 898	4 910 469	10 927 171	15 837 640	1 478,8

**A 19 fő feletti külföldi érdekeltségű vállalkozások beruházásainak
anyagi-műszaki összetétele, 2008**

Millió Ft

Régió	Épület, egyéb építmény	Gép, berendezés, jármű		Ültetvény, erdő, tenyésztés- és igásállat	Egyéb	Összesen
		belföldi	import			
Közép-Magyarország	186 059	196 368	210 238	2	1 388	594 056
Közép-Dunántúl	48 258	76 203	97 890	391	–	222 742
Nyugat-Dunántúl	26 123	26 649	99 960	46	–	152 777
Dél-Dunántúl	10 396	10 746	15 736	131	–	37 010
Észak-Magyarország	9 971	22 362	30 527	–	–	62 860
Észak-Alföld	4 467	11 273	16 022	121	0	31 884
Dél-Alföld	6 918	10 016	13 469	599	–	31 002
Ország összesen	292 191	353 617	483 842	1 291	1 389	1 132 330

A 49 fő feletti külföldi érdekeltségű vállalkozásokban alkalmazásban állók száma, 2008

Fő

Régió	Fizikai foglalkozású	Szellemi foglalkozású	Összesen	Ebből: teljes munkaidős
Közép-Magyarország	138 828	174 534	313 334	290 313
Közép-Dunántúl	69 292	20 549	89 834	89 048
Nyugat-Dunántúl	47 446	12 772	60 218	59 368
Dél-Dunántúl	20 549	5 426	25 975	25 075
Észak-Magyarország	25 380	8 335	33 706	33 374
Észak-Alföld	21 261	6 533	27 788	27 229
Dél-Alföld	22 289	6 439	28 726	27 052
Ország összesen	345 045	234 588	579 581	551 459

**A 49 fő feletti külföldi érdekeltségű vállalkozásokban teljes munkaidőben
alkalmazásban állók keresete, 2008**

Forint

Régió	Havi bruttó átlagkereset			Havi nettó átlagkereset		
	Szellemi	Fizikai	Összesen	Szellemi	Fizikai	Összesen
	foglalkozású			foglalkozású		
Közép-Magyarország	438 729	162 185	314 797	234 173	105 979	176 727
Közép-Dunántúl	370 750	165 216	212 248	200 541	107 816	129 036
Nyugat-Dunántúl	361 925	168 447	209 144	197 082	108 740	127 323
Dél-Dunántúl	304 115	126 759	164 529	169 099	89 704	106 621
Észak-Magyarország	374 512	157 814	211 050	202 659	103 834	128 123
Észak-Alföld	354 461	132 769	184 556	192 990	92 433	115 924
Dél-Alföld	332 199	150 379	192 540	182 668	100 772	119 769
Ország összesen	416 869	158 673	261 324	223 506	104 442	151 782

Elérhetőségek:

Felelős szerkesztő: Nyitrai József igazgató

További információ: Kása Katalin

Telefon: (+36-96) 502-423, katalin.kasa@ksh.hu

tajekoztatas.gyor@ksh.hu, telefon: (+36-96) 502-400